

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ «Η ΑΛΙΚΗ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ» ΚΑΙ Ο
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ (2021)

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΚΟΪΜΤΖΗ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ
ΑΕΜ: 3731

ΕΠΟΠΤΡΙΑ: ΒΑΚΑΛΗ ANNA
Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΗΣ: ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

ΦΛΩΡΙΝΑ, ΜΑΪΟΣ 2022

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

[Περίληψη](#)

[Abstract](#)

[Εισαγωγή](#)

[Κεφάλαιο 1ο](#)

[Τι ακριβώς είναι η λογοτεχνία;](#)

[Τι είναι παιδική λογοτεχνία;](#)

[Τι είναι δημιουργική γραφή;](#)

[Η συμβολή της δημιουργικής γραφής στο παιδί](#)

[Η συμβολή της παιδικής λογοτεχνίας](#)

[Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις της δημιουργικής γραφής](#)

[Κεφάλαιο 2ο](#)

[Η δημιουργική γραφή στο νηπιαγωγείο](#)

[Η δημιουργική γραφή στα προγράμματα σπουδών του νηπιαγωγείου](#)

[Διαθεματικότητα και Δ.Ε.Π.Π.Σ 2021](#)

- [Έκφραση και Πρόγραμμα Σπουδών 2021](#)
- [Α΄ θεματικό πεδίο: Παιδί και Επικοινωνία](#)
- [Β΄ θεματικό πεδίο: Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία](#)
- [Δ΄ θεματικό πεδίο: Παιδί, Σώμα, Δημιουργία και Έκφραση](#)

[Κεφάλαιο 3ο](#)

[Πώς φτάσαμε στην ιστορία «Η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων»](#)

[Η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων](#)

[Οι βασικοί χαρακτήρες της Αλίκης στην χώρα των θαυμάτων](#)

[Το «υλικό» της Αλίκης στο πέρασμα του χρόνου](#)

- [Η Αλίκη στο θέατρο](#)
- [Η Αλίκη στον κινηματογράφο](#)
- [Η Αλίκη μέσα από την ζωγραφική](#)
- [Η Αλίκη και η απήχηση της στο σήμερα](#)

[Κεφάλαιο 4ο](#)

- [Προτεινόμενες δραστηριότητες](#)

[Συμπεράσματα](#)

[Βιβλιογραφία](#)

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

- Διάγραμμα 1. Συχνότητα χρήσης βιβλίων παιδικής λογοτεχνίας.
- Διάγραμμα 2. Τακτικότητα με την οποία τα παιδιά χρησιμοποιούν το χώρο της βιβλιοθήκης.
- Αφίσα της ταινίας «Η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων» από την Walt Disney's το 1951.
- Αφίσα της ταινίας «Η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων» από την Walt Disney's το 2010.
- Αφίσα της ταινίας «Η Αλίκη μέσα από τον καθρέφτη» από την Walt Disney's το 2016.
- «Incubi Celesti», Nicoletta Ceccoli 2010
- Πρωτότυπη εικονογράφηση του λαγού από τον John Tenniel, 1865
- Πρωτότυπη εικονογράφηση της ιστορίας «Η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων» 1967
- Φωτογραφίες από το εσωτερικό της έκθεσης «Alice: curiouser and curiouser».

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

- Οι κύριες ικανότητες που επιδιώκονται και αναμένονται να αποκτηθούν στο πεδίο «Παιδί και επικοινωνία».
- Οι κύριες ικανότητες που επιδιώκονται και αναμένονται να αποκτηθούν στο πεδίο «Παιδί, εαυτός και επικοινωνία».
- Οι κύριες ικανότητες που επιδιώκονται και αναμένονται να αποκτηθούν στο πεδίο «Παιδί, σώμα, δημιουργία και έκφραση».

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ-ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

- Δ.Ε.Π.Π.Σ → Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών
- Α.Π.Σ → Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών
- Τ.Π.Ε → Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την παιδική λογοτεχνία ήδη από τη βρεφική ηλικία, είτε μέσω της αφήγησης παραμυθιών είτε μέσω της ανάγνωσης ενός παιδικού βιβλίου ή παραμυθιού. Ως αποτέλεσμα αυτής της αυξανόμενης εξοικείωσης, η χρήση της παιδικής λογοτεχνίας, ιδίως των παραμυθιών, στην εκπαιδευτική διαδικασία ενθαρρύνεται κατά την προσχολική ηλικία. Η χρήση της λογοτεχνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει πολλά οφέλη, τόσο όσον αφορά την ανάπτυξη δραστηριοτήτων όσο και τη δημιουργικότητα, τη φαντασία και την ανάπτυξη άλλων δεξιοτήτων των παιδιών.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζεται η παιδαγωγική εφαρμογή της δημιουργικής γραφής στην προσχολική εκπαίδευση και την επεξηγεί μέσα από το παραμύθι «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων», προτείνοντας δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα σπουδών (2021).

Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο ορίζεται η έννοια της λογοτεχνίας και ειδικότερα της παιδικής λογοτεχνίας. Στη συνέχεια αναφέρεται στην έννοια της δημιουργικής γραφής -η οποία εντάσσεται στην «κατηγορία» της λογοτεχνίας- καθώς και στην συμβολή της στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ακολούθως, αναλύεται η «θέση» της δημιουργικής γραφής διαχρονικά, δηλαδή η «θέση» της σε όλα τα προγράμματα σπουδών και τους οδηγούς νηπιαγωγών. Καθώς και η ανάλυση της δημιουργικής γραφής στο νέο πρόγραμμα σπουδών που εκδόθηκε το 2021.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρατίθεται υλικό σε σχέση με το κλασσικό λογοτεχνικό βιβλίο «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων». Ειδικότερα αναλύεται η προέλευση της ιστορίας αλλά και το «ταξίδι της στο θέατρο, τον κινηματογράφο, κ.ά. Στο τέλος του κεφαλαίου αυτού αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους ένα λογοτεχνικό έργο του δέκατου ένατου αιώνα (19ου) παραμένει δημοφιλές ακόμα και στον εικοστό πρώτο αιώνα (21ο).

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας προτείνονται μερικές δραστηριότητες που δεν έχουν πραγματοποιηθεί σε σχολική τάξη παρουσιάζονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από αυτές, αλλά βασίζονται στο νέο πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου και στις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που αυτό προτείνει. Οι δραστηριότητες βασίζονται στο ευρύτερο υλικό που είναι προσβάσιμο για μια ιστορία, όπως βιβλία, αφίσες, ταινίες, παραμύθια κ.λπ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Παιδική λογοτεχνία, Δημιουργική γραφή, «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων», Δ.Ε.Π.ΠΣ, Α.Π.Σ, Διαθεματικότητα.

ABSTRACT

Children come into contact with children's literature from infancy, either through storytelling or through reading a children's book or story. As a result of this growing familiarity, the use of children's literature, especially fairy tales, in the educational process is encouraged during the preschool years. The use of literature in the educational process has many benefits, both in terms of the development of activities and in the development of children's creativity, imagination and other skills.

This thesis presents the pedagogical application of creative writing in preschool education and illustrates it through the fairy tale "Alice in Wonderland", proposing creative writing activities according to the new curriculum (2021).

Initially, the first chapter defines the concept of literature and, in particular, children's literature. It then discusses the concept of creative writing - which falls into the "category" of literature and its contribution to the educational process.

The "place" of creative writing over time is then analysed, i.e. its "place" in all curricula and kindergarten teacher's guides. As well as the analysis of creative writing in the new curriculum published in 2021.

The third chapter provides material in relation to the classic literary book "Alice in Wonderland". In particular, the origins of the story and its "journey to the theatre, cinema, etc." are analysed. At the end of this chapter, the reasons why a literary work of the nineteenth century (19th) remains popular even in the twenty-first century (21st) are discussed.

The fourth and final chapter of the work proposes some activities that have not been carried out in a classroom presenting the expected results from them, but are based on the new kindergarten curriculum and the educational approaches it proposes. The activities are based on the wider material accessible for a story, such as books, posters, films, fairy tales, etc.

KEY WORDS

Children's literature, Creative writing, "Alice in Wonderland", I.I.F.C, D.P.S, Interdisciplinarity.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα παιδιά κατακτούν τη γλώσσα μέσω της ακρόασης ελκυστικών λογοτεχνικών κειμένων που σχετίζονται με πρότυπα ή γλωσσικά σενάρια που έχουν αναπτύξει πριν από τη φοίτησή τους στο σχολείο. Η συναισθηματική χρήση της γλώσσας, κατά την οποία ο λόγος φορτίζεται με τη μεγαλύτερη συναισθηματική ένταση και ανοίγει νέα σύνορα στην κατανόηση του κόσμου μετατρέποντας την πραγματικότητα σε ένα παιχνίδι υποβολής και επιβολής. Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν τη γραμματική, το συντακτικό και το λεξιλόγιο της γλώσσας με «άξονα» το παραμύθι.

Ωστόσο, για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, το νηπιαγωγείο πρέπει να διαθέτει όλα τα απαραίτητα μέσα, ώστε τα παιδιά να δέχονται ερεθίσματα μέσα από το περιβάλλον του. Η συμπεριφορά του γραμματισμού αναγνωρίζεται καλά ότι διαμορφώνεται σε μικρή ηλικία, με τη συνήθεια της ανάγνωσης βιβλίων να αναπτύσσεται στα πρώτα χρόνια της ζωής. Επιπλέον, η λογοτεχνία είναι μια προφανής πηγή ποικιλίας στη χρήση των λέξεων και της ορολογίας, όπως έχουν επισημάνει πολλοί επιστήμονες.

Η δημιουργική γραφή είναι μια σύγχρονη εκπαιδευτική μεθοδολογία που έχει ως στόχο να επιτελέσει και να μεταδώσει τον πρωταρχικό ρόλο της εκφραστικότητας, της γραφής και του λόγου των μαθητών. Για να επιτευχθεί αυτό χρησιμοποιούνται ποικίλες διδακτικές τακτικές. Είναι μια διαδικασία που έχει ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση χαρούμενου λόγου απαλλαγμένου από αυστηρά δασκαλοκεντρικά πλαίσια μάθησης και αξιολόγησης, με τη χρήση κατάλληλης μεθοδολογίας και την πρόκληση της εφευρετικότητας των παιδιών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πρόκειται για μια διαδικασία που ενθαρρύνει τα παιδιά να εκφραστούν δημιουργικά. Επειδή βασίζεται στην ανακατασκευή κομματιών του λεξιλογίου, της φράσης και κατ' επέκταση ολόκληρου του κειμένου, η μεθοδολογία αυτή αντιμετωπίζεται βιωματικά, μέσω του παιχνιδιού και της κατάκτησης της γλώσσας και των δυνατοτήτων της. Η προσέγγιση αυτή βασίζεται στην ανασύνθεση της ορολογίας, των φράσεων και, κατ' επέκταση, ολόκληρου του κειμένου. Στόχος της εφαρμογής αυτής της μεθοδολογίας στην τάξη είναι η προώθηση της δημιουργικής σκέψης των μαθητών, η οποία στοχεύει στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των στοιχείων της γνώσης, των δεξιοτήτων και της καινοτομίας. Η ατομική δημιουργικότητα ενισχύεται με τη χρήση ανοιχτών δραστηριοτήτων δημιουργικής γραφής που επιτρέπουν τον αποκλεισμό εναλλακτικών λύσεων και, ως εκ τούτου, επιτρέπουν ένα ευρύ φάσμα ποικίλων και προσωπικά σχετικών εννοιολογικών ερμηνειών. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν προηγουμένως δημιουργημένα νοητικά σχήματα για να ολοκληρώσουν με επιτυχία την επίλυση ζητημάτων σε αυτή τη μεθοδική διαδικασία, καθώς και κατά την αναζήτηση λύσεων σε δυσκολίες. Τέλος, το να επιτρέπεται στους μαθητές να αξιοποιούν

τον ελεύθερο χρόνο τους είναι μια συστηματική διαδικασία που επιτρέπει στα παιδιά να παράγουν ελεύθερα νέες ιδέες, να αναπτύσσουν νέες εκφράσεις, να διεγείρουν τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα και τελικά να αυξάνουν τα ατομικά τους κίνητρα για άμεση εμπλοκή στη δημιουργία νέων γραπτών κειμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Τι ακριβώς είναι η λογοτεχνία

Η λογοτεχνία, όταν θεωρείται ως μορφή τέχνης του λόγου, θεωρείται ότι περιλαμβάνει όλες τις μορφές ποιητικού, πεζού και θεατρικού λόγου. Η λογοτεχνία αναφέρεται μερικές φορές ως «τα έντεχνα, αισθητικά φορτισμένα και αξιολογημένα μνημεία» μιας εθνικής ή γλωσσικής κοινότητας (Βελούδης, 1994). Η σφαίρα της λογοτεχνίας διακρίνεται ως εξής: προφορικές και γραπτές μορφές λογοτεχνίας, προφορικές μορφές και λαϊκή λογοτεχνία, εθνική και διεθνής λογοτεχνία. Διαχωρίζεται περαιτέρω σε λογοτεχνικά είδη, όπως τα μυθιστορήματα και τα έπη, η λυρική ποίηση και τα δράματα, καθώς και σε είδη, όπως οι τραγωδίες και οι κωμωδίες, τα σονέτα και τα διηγήματα (Πάππας.Φ, 2016). Από την άλλη πλευρά, αυτός ο γενικός ορισμός της λογοτεχνίας, όπως και κάθε εννοιολογικός ορισμός, δεν είναι ακριβής και αντιμετωπίζει ορισμένα προβλήματα, καθώς δεν είναι ούτε οντολογικός (δηλαδή απόλυτος) ούτε διαχρονικός. Η ουσία που συνθέτει τα έργα της λογοτεχνίας υπόκειται, σε σημαντικό βαθμό, στις συνθήκες της ιστορίας και της γλώσσας. Ως εκ τούτου, η λογοτεχνία με τη σημερινή της έννοια ως ανεξάρτητο πολιτισμικό φαινόμενο μπορεί να αναχθεί στο δεύτερο μισό του 18ου αιώνα και συνδέεται με τη σύγχρονη εποχή. Τόσο διακειμενικά όσο και εξωκειμενικά κριτήρια μπορούν να εφαρμοστούν κατά την αξιολόγηση του τι συνιστά λογοτεχνία. Τα εξω-υποκειμενικά κριτήρια συνδέονται συνήθως με τη λειτουργία του λογοτεχνικού κειμένου, όπως το αν αποτελεί ή όχι δημόσιο αγαθό, αν προσφέρει ή όχι αισθητική απόλαυση, αν εξυπηρετεί ή όχι εξω-λογοτεχνικούς σκοπούς, αν χρησιμοποιεί ή όχι τη φαντασία και το συναίσθημα (*monere*) ως μέσο και αν έχει ή όχι μεγάλη διάρκεια ζωής, γεγονός που υποδηλώνει ότι δεν είναι εφήμερο. Στα εξωκειμενικά κριτήρια δεν περιλαμβάνεται η εξωτερική μορφή του κειμένου (όπως χειρόγραφο, τυπωμένο βιβλίο, ηλεκτρονικό βιβλίο, μία σελίδα, πολλοί τόμοι κ.λπ.) ή η έκταση του κειμένου, η οποία μπορεί να κυμαίνεται από λίγες γραμμές (όπως σε ένα σύντομο ποίημα ή σε μια σύντομη μορφή) έως αρκετές χιλιάδες σελίδες (π.χ. μεγάλο μυθιστόρημα)(Πάππας.Φ, 2016).

Τι είναι παιδική λογοτεχνία

Ο όρος «παιδική λογοτεχνία» αναφέρεται σε γραπτά έργα που απευθύνονται σε παιδιά διαφόρων ηλικιών, συμπεριλαμβανομένης της βρεφικής, της παιδικής και της εφηβικής ηλικίας, και τα οποία είναι σχεδιασμένα να απευθύνονται σε αυτές τις ηλικιακές ομάδες σε αντιληπτικό, γλωσσικό και συναισθηματικό επίπεδο. Παρά το γεγονός ότι υπάρχει μια αμοιβαιότητα που μπορεί να επισημανθεί μεταξύ της λογοτεχνίας που γράφεται για ενήλικες και της λογοτεχνίας που γράφεται για παιδιά, έχουν γίνει σποραδικές προσπάθειες με την πάροδο των ετών να οριστεί η παιδική

λογοτεχνία, η οποία έχει πλέον εξελιχθεί σε δικό της ξεχωριστό πεδίο. Σύμφωνα με τη Rebecca J. Lukens όπως αναφέρει η Χριστοφιδέλλη.Στ (2016) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διαφορά είναι η εμπειρία που έχει κάποιος ενήλικας σε σχέση με ένα παιδί και όχι η μορφή που λαμβάνει το κείμενο. Συγκεκριμένα η λογοτεχνία που προορίζεται για ενήλικες είναι πιο περιγραφική και με μεγαλύτερο «βάθος» σε αντίθεση με την παιδική λογοτεχνία που δεν είναι τόσο περιγραφική και πραγματοποιεί μία επιφανειακή προσέγγιση του θέματος.

Οι νέοι θέλουν να εκτιμήσουν μια αφήγηση, αλλά οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να το κάνουν αυτό είναι περιορισμένοι λόγω του γεγονότος ότι οι εμπειρίες της ζωής τους είναι επίσης περιορισμένες. Επιπλέον, τα παιδιά αδυνατούν να κατανοήσουν έννοιες λόγω της πολυπλοκότητας των εννοιών αυτών. Εξαιτίας αυτού, η διατύπωσή τους θα έπρεπε να γίνεται επίσης πιο απλή, τόσο από άποψη γλώσσας όσο και δομής. Οι αφηγήσεις είναι πιο απλές, αποφεύγοντας τις υπερβολικές ποσότητες παρεκκλίσεων, και οι συνδέσεις μεταξύ των χαρακτήρων και των γεγονότων που εκτυλίσσονται διατυπώνονται με μεγαλύτερη σαφήνεια. Επιπλέον, οι σχέσεις που ελέγχουν τους ηθοποιούς είναι πιο εύκολα κατανοητές, ανεξάρτητα από το αν είναι υποκείμενα δράσης ή περιστάσεων, αντικείμενα αξίας κ.λπ.

Στην προσπάθειά του να περιγράψει την παιδική λογοτεχνία, όπως αναφέρει ο Miles McDowell καταφεύγει ακόμη και στον ορισμό της με βάση τα χαρακτηριστικά των παιδικών βιβλίων. Όπως αναφέρει η γραφή των λογοτεχνικών κειμένων που προορίζονται για παιδιά είναι αρκετά συγκεκριμένη. Ειδικότερα, τα παιδικά μυθιστορήματα είναι μικρότερα από τα βιβλία των ενηλίκων και ο τόνος της συζήτησης τείνει να είναι περισσότερο επεισοδιακός παρά περιγραφικός και ενδοσκοπικός. Τα παιδικά βιβλία τείνουν επίσης να ευνοούν μια ενεργητική παρά μια παθητική στάση. Είναι πολύ συνηθισμένο ο κύριος χαρακτήρας να είναι ένα παιδί. Η πλοκή της ιστορίας εκτυλίσσεται σύμφωνα με ένα προκαθορισμένο σύνολο ηθικών κατευθυντήριων γραμμών, τις οποίες πολλοί ενήλικες επιλέγουν να αγνοήσουν. Ο τόνος της λογοτεχνίας που γράφεται για παιδιά είναι συνήθως αισιόδοξος παρά απαισιόδοξος όπως επίσης και η γλώσσα είναι προσανατολισμένη προς το νεανικό κοινό. Η ιστορία αφηγείται με συγκεκριμένη σειρά και ο συγγραφέας συχνά αγνοεί την πιθανότητα ορισμένων αποτελεσμάτων. Τέλος, θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για μαγεία και φαντασία, εκτός από το να μιλήσει για το πώς τα απλά πράγματα μπορούν να είναι συναρπαστικά. (Χριστοφιδέλλη.Στ, 2016).

Στην έρευνά του σχετικά με τα χαρακτηριστικά της παιδικής λογοτεχνίας, ο Perry Nodelman κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παιδική λογοτεχνία είναι απλή, δίνει μεγάλη έμφαση στη δράση, απευθύνεται στην παιδική ηλικία, μεταφέρει τις σκέψεις και τα συναισθήματα των παιδιών, είναι αισιόδοξη, έχει μια τάση προς τη φαντασία, είναι μια μορφή ιερού ρομαντισμού, περικλείει την

παιδική αθωότητα, είναι διδακτική, έχει μια τάση προς την επανάληψη και έχει την τάση να ισορροπεί μεταξύ του ιδανικού και του διδακτικού.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι Παιδική Λογοτεχνία είναι η συλλογή αισθητικά αιτιολογημένων κειμένων που είναι ικανά να συμβάλουν τόσο στην ψυχαγωγία των παιδιών όσο και στην πνευματική τους καλλιέργεια, δηλαδή στην ανάπτυξη της ικανότητας αντίληψης του ωραίου, στην ωρίμανση της προσωπικότητας και στη διαμόρφωση ελεύθερης συνείδησης. Με άλλα λόγια, η Παιδική Λογοτεχνία είναι το σύνολο των κειμένων που είναι αισθητικά δικαιολογημένα και ικανά να συμβάλλουν στην πνευματική καλλιέργεια των παιδιών. Επιπλέον, η Παιδική Λογοτεχνία περιλαμβάνει (α) έργα που θεωρούνται πρωτότυπες παραγωγές, (β) κριτικά κείμενα που θεωρούνται μέρος του ευρύτερου πεδίου της λογοτεχνικής θεωρίας και κριτικής και (γ) έργα που προσεγγίζουν ερμηνευτικά και διδακτικά τα έργα που θεωρούνται πρωτότυπες παραγωγές της Παιδικής Λογοτεχνίας.

Ο στόχος της παιδικής λογοτεχνίας είναι να ευχαριστεί και να διασκεδάζει, να προκαλεί και να διεγείρει το αισθητικό συναίσθημα του νεαρού αναγνώστη και να αποτελεί πηγή αισθητικής απόλαυσης. Ωστόσο, ένας άλλος στόχος του προγράμματος είναι η διαπαιδαγώγηση των μελλοντικών πολιτών. Η ανάπτυξη εμπειριών και ιδεών, ο εμπλουτισμός των συναισθημάτων τους, η καλλιέργεια της φαντασίας τους, η διαμόρφωση του χαρακτήρα τους -που επιτυγχάνεται μέσω της μίμησης και της ταύτισης-, η κοινωνικοποίησή τους, η γλωσσική τους ανάπτυξη, οι γνώσεις που θα αποκτήσουν, η πλήρης αναγνώριση των ανθρώπινων προβλημάτων, ακόμη και η συνειδητοποίηση των μορφών τέχνης είναι ανάγκες των μικρών παιδιών που καλύπτονται από τη λογοτεχνία.

Τα είδη της παιδικής λογοτεχνίας είναι τα εξής:

1. Ποίηση

Η ποίηση περιλαμβάνει τα νανουρίσματα, τα οποία τραγουδάμε στα μωρά για να τα κοιμίσουμε. Τα νανουρίσματα μιλούν για τα όνειρα, τις φιλοδοξίες για το μέλλον και τον ύπνο. Ένα άλλο είδος ποίησης είναι οι ταχταρισμοί. Οι ταχταρισμοί είναι μικρά ομοιοκατάληκτα αστεία που τραγουδιούνται σε νέους που μπορούν να σταθούν. Αυτό συμβαίνει επειδή οι γονείς τα λένε κρατώντας το παιδί τους ανάμεσα στα γόνατά τους και γέρνοντας προς τη μία πλευρά. Οι γονείς επίσης χορεύουν και τους τραγουδούν ταχταρισμούς που αρχίζουν με «ταχιντί και ταχιντό», απ' όπου και το όνομά τους. Για να μπορεί ο μικρός να ακολουθήσει τον ρυθμό της ποίησης, η μουσική παίζεται πάντα απαλά και απαλά.

2. Παραμύθι

Τα παιδιά 3-8 ετών μπορούν να κατανοήσουν τη γλώσσα και την ανάπτυξη της ιστορίας. Όταν συμβαίνει αυτό, το παιδί χάνει το ενδιαφέρον του για το υπέροχο και το μαγικό. Ασχολούνται με ιστορίες για ζώα, οικιακά πράγματα ή για τη συνηθισμένη ζωή. Τα παραμύθια συζητούν για το περιβάλλον και τον κόσμο του παιδιού. Τα παραμύθια ενισχύουν την πνευματική ανάπτυξη των παιδιών, επομένως οι οικογένειες και τα σχολεία πρέπει να τα ενθαρρύνουν ώστε να τα διαβάζουν. Γνωρίζοντας καλύτερα το παραμύθι, θα παρατηρήσουμε την ήρεμη και συνεχή αφήγησή του. Οι ιστορίες του ποικίλλουν σε μήκος, έχουν πάντα αίσιο τέλος, παρά τα προβλήματα και τις αντιθέσεις των ηρώων. Ενθαρρύνει τη φαντασία των παιδιών, τη δημιουργία ονείρων και έχουν σκοπό να διασκεδάσουν και όχι να διδάξουν.

3. Μύθοι

Οι μύθοι διδάσκουν ηθική. Ο μύθος είναι μια συμβολική σύντομη ιστορία στην οποία γεγονότα, ονόματα και τόποι διαστρεβλώνονται. Η «παρα-ιστορία» μας πληροφορεί για το τι πίστευαν οι άνθρωποι εκείνη την εποχή και όχι για το τι πραγματικά συνέβη. Ο Αίσωπος (600 π.Χ.), θεωρείται σημαντικός μυθοποιός, του οποίου οι μύθοι παραμένουν δημοφιλείς μέχρι σήμερα.

4. Διήγημα

Το διήγημα είναι η αφήγηση των γεγονότων από έναν περαστικό στο οποίο υπάρχει ένα πρόβλημα αλλά επιλύεται μετά από λίγο. Αυτό το είδος λογοτεχνίας είναι κατάλληλο για παιδιά ηλικίας 9 ετών και άνω, καθώς μπορεί να έχει έκταση 10.000 λέξεων.

5. Μυθιστόρημα

Η έκταση του μυθιστορήματος (30.000 λέξεις) οφείλεται στην πλοκή και την αλυσίδα των συμβάντων. Στόχος του μυθιστορήματος είναι να απεικονίσει την πραγματική ζωή, να καλλιεργήσει στάσεις απέναντί της και να δημιουργήσει έτσι πρότυπα συμπεριφοράς και αξίες.

6. Θέατρο

Το θέατρο είναι μια απεικόνιση της ζωής, αφού οι χαρακτήρες του είναι σαν εμάς τους ίδιους. Οι θεατές ταυτίζονται με τους ήρωες του έργου και προσπαθούν να τους μοιάσουν λόγω του αντίκτυπου που έχουν στο μυαλό τους.

Στην συγκεκριμένη εργασία θα αναλυθεί ένα συγκεκριμένο παραμύθι, κλασικό έργο της παιδικής λογοτεχνίας, του Λιουίς Κάρολ με τίτλο «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων».

Τι είναι η δημιουργική γραφή

Σύμφωνα με όσα αναφέρει ο Ν.Θ.Τσαρούχας (2021), ως δημιουργική γραφή έχει αναφερθεί η ικανότητα ενός ατόμου να συλλαμβάνει και να δημιουργεί, καθώς και να αισθάνεται, να εκφράζεται ελεύθερα, αληθινά και μοναδικά με σκοπό να επιτύχει την προσωπική του ικανοποίηση και απόλαυση.

Βέβαια είναι γεγονός ότι δεν έχει βρεθεί ένας γενικά αποδεκτός και με καθολική εφαρμογή ορισμός για την δημιουργική γραφή. Σύμφωνα με τον κ.Γρόσδο.Στ (2015) αυτό συμβαίνει διότι η δημιουργική γραφή είναι θεμελιωδώς δημιουργική από τη φύση της, η αναζήτηση ενός ορισμού της δημιουργικής γραφής θα ήταν μια προσπάθεια που δεν είναι πολύ δημιουργική. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ένας ορισμός δεν προέρχεται από μια αποκλίνουσα διαδικασία, αλλά μάλλον από μια κριτική διαδικασία (δηλαδή από τη δημιουργία ενός συμπεράσματος με την εφαρμογή κριτηρίων που προχωρούν από τα μέρη στο σύνολο). Ως γλωσσικό προϊόν ή αποτέλεσμα, ένας ορισμός διαθέτει σταθερότητα, αποδοχή, συμμόρφωση προς τα πρότυπα και ενίοτε στερεοτυπικούς (δεδομένους) τρόπους σκέψης- ωστόσο, δεν αναζητά νέες ιδέες ή ρυθμίσεις και αντίθετα επικεντρώνεται σε θεμελιώδη στοιχεία. Η δήλωση του Gary Davis(1992) έχει εφαρμογή και σε αυτό το πλαίσιο:«Υπάρχουν περίπου τόσοι ορισμοί, θεωρίες και απόψεις για τη δημιουργικότητα όσοι και οι άνθρωποι που έχουν αποτυπώσει τις ιδέες τους σε ένα κομμάτι χαρτί». Κατά συνέπεια, προκειμένου να βρούμε έναν ορισμό της δημιουργικής γραφής, θα προσεγγίσουμε πρώτα και στη συνέχεια θα περιγράψουμε τους διάφορους παράγοντες που εμπλέκονται στη διαδικασία της δημιουργικής γραφής. Αυτοί οι παράγοντες περιλαμβάνουν το γλωσσικό πρόβλημα-ερέθισμα, τον δημιουργικό συγγραφέα, τη δημιουργική διαδικασία, τα στάδιά της και το δημιουργικό κείμενο. Αυτή η ολιστική θεώρηση της δημιουργικής γραφής δεν περιορίζεται στην αναζήτηση των ιδιοτήτων που χαρακτηρίζουν ένα άτομο ως δημιουργικό. Αντιθέτως, διερευνά τις ιδιαίτερες συνθήκες υπό τις οποίες απελευθερώνεται η δημιουργικότητα του ατόμου. Συγκεκριμένα δεν εστιάζει στο συγγραφικό ταλέντο ενός παιδιού αλλά στην δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών υπό τις οποίες όλα τα παιδιά μπορούν να εκφράσουν το συγγραφικό τους ταλέντο.

Η εύρεση, η λήψη και η παραγωγή ιδεών όπως αναφέρει ο Γρόσδος.Στ (2015) σύμφωνα με τον Timbal-Duclaux, (1996), καθώς και η οργάνωση αυτών των ιδεών, αποτελούν σημαντικές πτυχές της δημιουργικής γραφής. Οι έννοιες της δημιουργικότητας και της δημιουργικής γραφής μοιράζονται τόσα πολλά χαρακτηριστικά που, μερικές φορές, η περιγραφή της μιας έννοιας μπορεί να είναι δύσκολο να διαφοροποιηθεί από την περιγραφή της άλλης έννοιας. Στην ποικιλία των ορισμών της έννοιας της δημιουργικότητας υπάρχει ένα κοινό γνώρισμα σε όλες: η διατύπωση νέων εννοιών ή η αναδιοργάνωση πληροφοριών σε κάτι νέο. Επιπλέον, σύμφωνα με την Amabile

(1996) η διαδικασία ανάπτυξης του δημιουργικού δυναμικού ενός ατόμου νοείται ως η ικανότητα ενός ατόμου να αυξάνει σκόπιμα τις δικές του ικανότητες να καταλήγει σε νέες ιδέες. Στην τέχνη της συγγραφής, υπάρχουν τρία στάδια: το στάδιο πριν από τη συγγραφή, το στάδιο της συγγραφής και το στάδιο μετά τη συγγραφή. Στο πρώτο στάδιο, τόσο οι αρχάριοι όσο και οι έμπειροι συγγραφείς σχεδιάζουν και οργανώνουν τις ιδέες τους- στο στάδιο της συγγραφής, μεταφράζουν αυτές τις ιδέες σε κείμενο. Στο τελευταίο στάδιο, αναθεωρούν, βελτιώνουν και δημοσιεύουν ή κοινοποιούν το κείμενό τους. Η ανάπτυξη και η σύλληψη ιδεών, η οργάνωση και η διευθέτηση αυτών των ιδεών και το στάδιο της πρώτης αποτύπωσης των σκέψεων σε ένα κείμενο είναι όλα συστατικά στοιχεία της διαδικασίας δημιουργικής γραφής, η οποία λαμβάνει χώρα κυρίως στο στάδιο πριν από τη συγγραφή και λιγότερο στο στάδιο της συγγραφής ή στο στάδιο μετά τη συγγραφή.

Η συμβολή της δημιουργικής γραφής στο παιδί

Οι εργασίες δημιουργικής γραφής βοηθούν το νήπιο να εξηγήσει, να κάνει υποθέσεις, να συζητήσει, να προβληματιστεί, να βγάλει συμπεράσματα, να εξερευνήσει και γενικά να αναστοχαστεί πάνω στις εμπειρίες του. Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες θεωρούνται γλωσσικές ασκήσεις, καθώς βοηθούν στην ανάπτυξη της ικανότητας να εξηγεί κανείς τα πράγματα λεκτικά. (Βακάλη Α., Ζωγράφου-Χαντάκη Μ., Κοτοπούλη Θ., 2013). Στη δημιουργική γραφή δεν υπάρχει «σωστό» ή «λάθος», σύμφωνα με τη διδασκαλία της, όλες οι «απαντήσεις» είναι αποδεκτές. Αυτό είναι το πιο σημαντικό στοιχείο της διδασκαλίας της. Τα νήπια κατανοούν καλύτερα το περιεχόμενο ενός κειμένου αφού έχουν ήδη συμμετάσχει σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη δημιουργική γραφή, καθώς οι δραστηριότητες αυτές βοηθούν στη συγκεκριμενοποίηση της αλληλουχίας των γεγονότων όπως και στη συνειδητοποίηση του τόπου αλλά και του χρόνου. Οι εργασίες που προσφέρει η δημιουργική γραφή βελτιώνουν επίσης την ικανότητα των παιδιών να παράγουν γραπτό και προφορικό λόγο, γεγονός που με τη σειρά του διευρύνει το φάσμα της έκφρασης και του λεξιλογίου τους. Οι τομείς της Λογοτεχνίας και της Παιδικής Λογοτεχνίας, ειδικότερα, είναι στενά συνυφασμένοι με τη Δημιουργική Γραφή, με αποτέλεσμα τα παιδιά ήδη από την προσχολική ηλικία να μπορούν να μάθουν όχι μόνο να επεξεργάζονται αλλά και να δημιουργούν κείμενα που αναγνωρίζουν και ορίζουν τη λογοτεχνική (δημιουργική) μορφή. Το παιδί θεωρείται όχι μόνο αναγνώστης αλλά και πιθανός συγγραφέας (Βακάλη Α., Ζωγράφου-Χαντάκη Μ., Κοτόπουλος Θ., 2013). Η Δημιουργική Γραφή συμβάλει στην προσπάθεια του παιδιού να αποκρυπτογραφεί τα σύμβολα του κειμένου, να κατανοεί τη μέθοδο πίσω από το σχεδιασμό του και να διεγείρεται η συναισθηματική του κατάσταση. Επιπλέον, γίνεται προσπάθεια

να συμπληρώσει τα κενά που αφήνει το κείμενο, να αναπτύξει δεσμούς με άλλα κείμενα και να δημιουργήσει μια σύνδεση μεταξύ του συγγραφέα και της εποχής στην οποία έζησε. Τα παιδιά επωφελούνται από τις ασκήσεις που προαναφέρθηκαν εφόσον τους παρέχεται βοήθεια στην ανάλυση και την περιγραφή, ενώ ταυτόχρονα εκτίθενται στη σύγκριση και την ταξινόμηση. Τους παρέχεται βοήθεια με τη λογική ανάλυση και ερμηνεία, την υπόθεση και την πιθανότητα, καθώς επίσης τη δημιουργικότητα και τη δημιουργία. Αναπτύσσεται η ικανότητά των παιδιών να συνθέτουν πληροφορίες και ιδέες ενώ εστιάζουν στις αντιθέσεις και τις αντιφάσεις. Εμπνέεται η αξιολόγηση, η σκέψη και η κρίση των παιδιών καθώς ο/η εκπαιδευτικός παραθέτει ανοικτές ερωτήσεις προβληματισμού αλλά και αναστοχασμού. Ενθαρρύνεται από τους εκπαιδευτικούς τα παιδιά να εκφράζουν τη γνώμη τους και να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που απέκτησαν, καλλιεργείται η υπομονή τους καθώς διερευνούν νέες πληροφορίες, οι οποίες λειτουργούν ενισχυτικά είτε σε αυτά που δεν παρατήρησαν εξαρχής είτε σε αυτά που ήδη γνωρίζουν. Η ικανότητά των παιδιών για κριτική σκέψη βελτιώνεται ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους σε διαλόγους και συζητήσεις, κατά τη διάρκεια των οποίων επιδέχονται, ακούν και αλληλεπιδρούν με ποικίλες οπτικές ή προτάσεις σε σχέση με την εξέλιξη της ιστορίας (Βακάλη Α., Ζωγράφου-Τσαντάκη Μ., Κοτόπουλος Θ., 2013).

Η συμβολή της παιδικής λογοτεχνίας στην ανάπτυξη του παιδιού

Η λογοτεχνία μέσα στο νηπιαγωγείο παίζει σπουδαίο ρόλο ανάμεσα στη νηπιαγωγό και τα νήπια, τα οποία χαρακτηρίζονται ως ιδιότυποι αναγνώστες, αφού έχουν συγχρόνως το ρόλο του ακροατή, του θεατή και του έμμεσου αναγνώστη μια και δεν γνωρίζουν ακόμα ανάγνωση και γραφή.

Η λογοτεχνία χρησιμοποιεί τον δεύτερο τρόπο, μεταχειρίζεται δηλαδή τη συγκινησιακή χρήση της γλώσσας, όπου ο λόγος είναι φορτισμένος με τη μεγαλύτερη συναισθηματική ένταση και ανοίγει νέους ορίζοντες στη θέαση του κόσμου, αφού μεταστοιχειώνει την πραγματικότητα σ' ένα παιχνίδι υποβολής και επιβολής. Τα παιδιά μαθαίνουν τη γλώσσα μέσα από ενδιαφέροντα ακούσματα λογοτεχνικών κειμένων, που ανταποκρίνονται σε σχήματα ή σε σενάρια γλώσσας που έχουν διαμορφώσει πριν πάνε στο σχολείο. Όπως αναφέρει η Α.Λιτσοπούλου σύμφωνα με την Κ.Φλώρα(2011) με«άξονα» την ιστορία τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να μάθουν τη γραμματική, το συντακτικό και το λεξιλόγιο της γλώσσας.

Για να υλοποιηθεί όμως ο σκοπός αυτός πρέπει το νηπιαγωγείο να διαθέτει όλα τα μέσα (βιβλία, παραμύθια), ώστε τα παιδιά να προσλαμβάνουν ερεθίσματα μέσα από το χώρο του νηπιαγωγείου. Είναι γνωστό ότι η φιλιαναγνωστική συμπεριφορά καλλιεργείται στις μικρές ηλικίες και η συνήθεια

να διαβάζουμε βιβλία αναπτύσσεται στα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής μας (Καλλέργης.Η, 1995). Επιπλέον όπως αναφέρει η Κ.Φλώρα(2011) οι Robinson.Η και Spodek.Β, παρατήρησαν ότι η λογοτεχνία αποτελεί μια προφανή πηγή ποικιλίας στη χρήση λέξεων και του λεξιλογίου. Το νηπιαγωγείο αποτελεί μία θεμελιώδη βαθμίδα της εκπαίδευσης όπου στήνονται οι βάσεις που θα επιτρέψουν το παιδί να γίνει ενεργητικός και όχι παθητικός αποδέκτης ουσιαστικών πραγμάτων.

Η παιδική λογοτεχνία έχει ως σκοπό να μεταδώσει συναισθήματα στα παιδιά και να δημιουργήσει κατάλληλες προϋποθέσεις, ώστε τα παιδιά να αναπτύξουν την φαντασία τους, να διερευνήσουν τους γνωστικούς τους ορίζοντες και να ανακαλύψουν πράγματα μέσω της μάθησης. Επιπλέον συμβάλλει στην αισθητική καλλιέργεια, στην ψυχική ωρίμανση και φυσικά στην ανάπτυξη της σκέψης και του προφορικού τους λόγου. Η παιδική λογοτεχνία και συγκεκριμένα οι μικρές εικονογραφημένες ιστορίες, μπορούν να βοηθήσουν στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου των παιδιών στην προσχολική ηλικία (Robinson.Η και Spodek.Β, 1965). Το παραμύθι, άλλωστε, βάσει των αναλυτικών προγραμμάτων μπορεί να αξιοποιηθεί ποικιλοτρόπως εφόσον εντάσσεται λειτουργικά στο γλωσσικό μάθημα, για την επίτευξη του εγγραμματισμού, και λειτουργεί ως αφορμή για την εφαρμογή σχεδίων εργασίας σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα (γνωστικές περιοχές). Η λογοτεχνία βέβαια σύμφωνα με τον Μαλαφάντη(2010) συνδέεται με το παιχνίδι μέσα από παιγνιώδεις δραστηριότητες φιλιανγνωσίας με σκοπό την ψυχαγωγία και την καλλιέργεια του συναισθήματος. Τέλος ο Γ.Δ.Παπαντωνάκης(2013) αναφερόμενος στην Παιδική Λογοτεχνία κατέληξε σε ορισμένα γνωρίσματα του παιδικού βιβλίου:

- Τα παιδικά βιβλία είναι συντομότερα και προτιμούν την ενεργό δράση από τη στασιμότητα, τους διαλόγους και τα γεγονότα από τις περιγραφές.
- Οι πρωταγωνιστές είναι παιδιά και η γλώσσα του βιβλίου είναι προσανατολισμένη στη γλώσσα του παιδιού.
- Η ιστορία εκτυλίσσεται με εμφανείς ηθικές δρασεις τις οποίες συνήθως αγνοεί η λογοτεχνία των ενηλίκων.
- Η δομή τους είναι ευδιάκριτη(Αρχή, μέση και τέλος)
- βασικά συστατικά του παιδικού βιβλίου είναι τα στοιχεία του μαγικού και του φανταστικού, της απλότητας και της περιπέτειας, που αποτελούν.

Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις της δημιουργικής γραφής

Η πρακτική της δημιουργικής γραφής είναι μια σύγχρονη εκπαιδευτική μεθοδολογική διαδικασία που προσπαθεί να επιτελέσει και να μεταδώσει τον πρωταρχικό ρόλο της εκφραστικότητας, της γραφής, καθώς και του λόγου των μαθητών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της χρήσης ποικίλων

διδασκτικών στρατηγικών. Πρόκειται δηλαδή για μια διαδικασία κατά την οποία, με την κατάλληλη μεθοδολογία και την πρόκληση της δημιουργικότητας των παιδιών, έχει ως αποκορύφωμα την παραγωγή λόγου με παιγνιώδη λόγο και απαλλαγμένη από αυστηρά δασκαλοκεντρικά μαθησιακά και αξιολογικά πλαίσια. Αυτό συμβαίνει γιατί είναι μια διαδικασία κατά την οποία τα παιδιά προκαλούνται να χρησιμοποιήσουν τη δική τους δημιουργικότητα. Η μεθοδολογία αυτή προσεγγίζεται βιωματικά, μέσα από το παιχνίδι και την εκμάθηση της γλώσσας και των δυνατοτήτων της, καθώς βασίζεται στην αναδόμηση στοιχείων του λεξιλογίου, της πρότασης και κατ' επέκταση ολόκληρου του κειμένου, με στόχο την παραγωγή νέων κειμένων από την αρχή. Η μεθοδολογία αυτή βασίζεται στην ανακατασκευή στοιχείων του λεξιλογίου, της πρότασης και, κατ' επέκταση, ολόκληρου του κειμένου (Hauf.M & Andrews.V.C, 2002). Με την εφαρμογή αυτής της μεθοδολογικής τεχνικής στην τάξη, στόχος είναι η ενθάρρυνση της δημιουργικής σκέψης των μαθητών, η οποία με τη σειρά της επιχειρεί να επιτύχει ισορροπία μεταξύ του γνωστικού στοιχείου, καθώς και των δεξιοτήτων, αλλά και της καινοτομίας. Η ατομική δημιουργικότητα ενισχύεται μέσω της χρήσης των ανοιχτών εργασιών δημιουργικής γραφής, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα αποκλεισμού εναλλακτικών λύσεων και, ως εκ τούτου, δίνουν χώρο για μια ποικιλία διαφορετικών και προσωπικά σημαντικών εννοιολογικών ερμηνειών. Σε αυτή τη μεθοδική διαδικασία, καθώς και κατά την αναζήτηση λύσεων σε προβλήματα, οι άνθρωποι χρησιμοποιούν νοητικά σχήματα που έχουν αναπτύξει στο παρελθόν προκειμένου να ολοκληρώσουν με επιτυχία την επίλυση προβλημάτων. Τέλος, η δυνατότητα των μαθητών να αξιοποιήσουν τον ελεύθερο χρόνο που τους διατίθεται είναι μια μεθοδική διαδικασία στην οποία τα παιδιά δύναται να παράξουν νέες έννοιες, να αναπτύξουν νέες εκφράσεις ανεμπόδιστα, να τονώσουν τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα και τέλος η αύξηση των ατομικών τους κινήτρων για άμεση εμπλοκή στην παραγωγή νέων γραπτών κειμένων (Armstrong.A & Casement.C, 2000). Το νοητικό πλαίσιο που σχετίζεται με τη δημιουργικότητα είναι αυτό του παιχνιδιού, στο οποίο τα πάντα φαίνονται ελεύθερα και επεξεργάζονται χωρίς την ανάγκη κανόνων, δομών ή διαδικασιών.

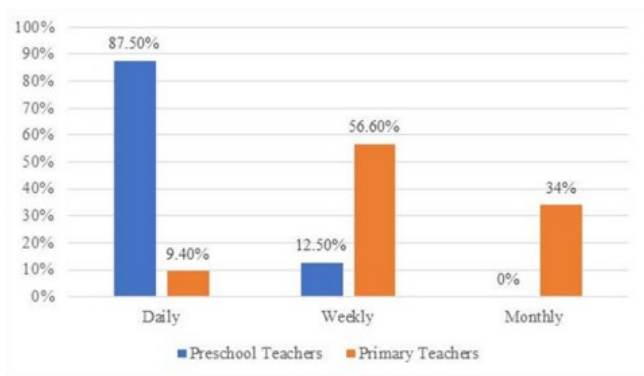
Η δημιουργική γραφή μπορεί να λειτουργεί απελευθερώνοντας τη δημιουργικότητα, θεραπευτικά προς το άτομο, επιτρέποντας την ψυχική απελευθέρωση, την εσωτερική απελευθέρωση και έχοντας τη δυνατότητα να είναι λυτρωτική. Όπως αναφέρει ο John Hughes(2000) η έρευνα έχει δείξει ότι η δημιουργική γραφή μπορεί να βοηθήσει τους ανθρώπους να ενδυναμώσουν το αίσθημα της αυτοεπιβεβαίωσης, της αυτοπεποίθησης, αλλά και της αυτογνωσίας του ατόμου.

Όπως έχει αναφερθεί στο παρελθόν, η δημιουργική γραφή είναι μια δεξιότητα που μπορεί να διδαχθεί και μπορεί να διδαχθεί σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης. Όμως το σχολικό σύστημα, όπως είναι σήμερα, απομακρύνεται από αυτό το είδος σκέψης, επειδή ενθαρρύνει και τιμά τη στείρα

μάθηση και όχι την ανάπτυξη της δημιουργικής ικανότητας. Επομένως, όπως αναφέρει η Βατάλη.Χ (2017) σύμφωνα με τον Κωτόπουλο.Τ «Ένα δημιουργικό σχολείο πρέπει να αντιστέκεται στη στείρα μάθηση και δεν πρέπει να περιορίζει την προσωπικότητα των παιδιών, αλλά οφείλει να αφήνει χώρο για ευελιξία».

Στις παρακάτω παραγράφους αναφέρεται μία έρευνα που είχε διεξαχθεί από το Πανεπιστήμιο των Αζορών της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών στο Διεπιστημονικό Κέντρο για την Παιδική και Εφηβική Ηλικία - NICA – Uac με τίτλο «Τα παιδικά βιβλία και η λογοτεχνία από την οπτική γωνία της προσχολικής και της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης» και συνέβη στην Πορτογαλία κατά τον Ιανουάριο του 2020. Ειδικότερα θα αναφερθούν τα δεδομένα που συλλέχθηκαν σε σχέση με τις στρατηγικές για την χρήση του παιδικού βιβλίου τόσο στο νηπιαγωγείο όσο και κατά τη διάρκεια των πρώτων τάξεων του δημοτικού σχολείου. Τα δεδομένα για την παρούσα μελέτη προήλθαν από ένα ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και προσχολικής εκπαίδευσης στο νησί San Miguel. Υπήρχαν συνολικά 53 εκπαιδευτικοί της προσχολικής εκπαίδευσης και 24 εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν αναλύθηκαν ποσοτικά καθώς και ποιοτικά, γεγονός που οδήγησε στο συμπέρασμα ότι, παρόλο που όλοι οι ερωτηθέντες έχουν αδυναμία στην παιδική λογοτεχνία, υπάρχουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί προσχολικής εκπαίδευσης τη χρησιμοποιούν σε σύγκριση με τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, γεγονός που υποδηλώνει ότι υπάρχει ανάγκη για πιο εμπειριστατωμένο προβληματισμό σχετικά με τις παιδαγωγικές πρακτικές που χρησιμοποιούνται σήμερα.

Όταν στα πλαίσια της έρευνας οι εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν αν χρησιμοποιούν ή όχι βιβλία από την παιδική λογοτεχνία στο πλαίσιο της διδακτικής τους πρακτικής, όλοι οι ερωτηθέντες απάντησαν ομοίμορφα ότι τα χρησιμοποιούν ως παιδαγωγικό εργαλείο, κάτι που, στην περίπτωση των παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας, φαίνεται να είναι πιο συνηθισμένο. Ως εκ τούτου, το 87,5% των εκπαιδευτών προσχολικής εκπαίδευσης ανέφεραν ότι χρησιμοποιούν βιβλία από την παιδική λογοτεχνία σε καθημερινή βάση, ενώ το υπόλοιπο 12,5% ανέφερε ότι το κάνουν σε εβδομαδιαία βάση. Κατά συνέπεια, δεν υπάρχουν εκπαιδευτικοί στην προσχολική εκπαίδευση που να το κάνουν μόνο σε μηνιαία βάση, σε αντίθεση με την κατάσταση που επικρατεί με τους εκπαιδευτικούς στα δημοτικά σχολεία (34,0%). Παρά το μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που ανέφεραν ότι τα χρησιμοποιούν σε μηνιαία βάση, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (56,6%) δήλωσε ότι τα χρησιμοποιεί σε εβδομαδιαία βάση, ενώ μόνο το 9,4% των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέφερε ότι χρησιμοποιεί τα βιβλία σε καθημερινή βάση. (βλ. διάγραμμα 1).

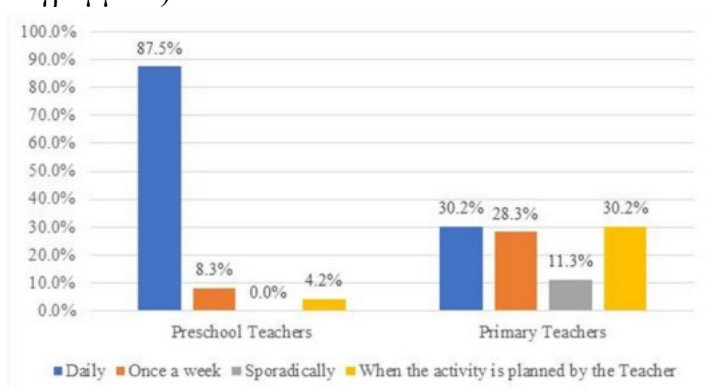

Διάγραμμα 1. Συχνότητα χρήσης βιβλίων παιδικής λογοτεχνίας

Όταν ρωτήθηκαν πόσο συχνά προωθούν τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο χώρο της βιβλιοθήκης, οι εκπαιδευτές νηπιαγωγείων αποκάλυψαν ότι το κάνουν πιο συχνά (το 66,7% αναφέρει ότι το κάνει καθημερινά και το 33,3% εβδομαδιαία). Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (58,5%) ανέφερε ότι προωθεί δραστηριότητες σε εβδομαδιαία βάση, ενώ περίπου το 38,5% ανέφερε ότι το κάνει μόνο μία φορά το μήνα. Μόνο το 1,9% των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δήλωσε ότι το κάνει καθημερινά, ενώ ένα άλλο 1,9% δήλωσε ότι δεν το έχει κάνει ποτέ. Αντίθετα, όσον αφορά τη συχνότητα με την οποία τα παιδιά επισκέπτονται το χώρο της βιβλιοθήκης, το 87,5% των νηπιαγωγών δήλωσε ότι τα παιδιά πηγαίνουν στο χώρο αυτό κάθε μέρα, ενώ το 8,3% αποκάλυψε ότι τα παιδιά το κάνουν μόνο μία φορά την εβδομάδα. Αυτό διαπιστώθηκε κατά την ανάλυση της συχνότητας με την οποία τα παιδιά επισκέπτονται το χώρο της βιβλιοθήκης. Το 4,2% των γονέων φέρνουν τα παιδιά τους στο χώρο αυτό μόνο αν υπάρχει προγραμματισμένη εκδήλωση ή δραστηριότητα που θα λάβει χώρα εκεί.

(βλ. διάγραμμα 3).

Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, από την άλλη πλευρά, παρουσίασαν μεγαλύτερο βαθμό ποικιλίας. Έτσι, το 30,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι οι μαθητές τους επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη σε καθημερινή βάση, ενώ το 28,3% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι αυτό συμβαίνει «μία φορά την εβδομάδα», το 11,3% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι αυτό συμβαίνει «περιστασιακά» και το 30,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι οι μαθητές τους πηγαίνουν εκεί μόνο όταν υπάρχει προγραμματισμένη εκδήλωση εκεί. (βλ. διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2. Τακτικότητα με την οποία τα παιδιά χρησιμοποιούν το χώρο της βιβλιοθήκης

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός για την ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας και του φιλιαναγνωστικού πνεύματος. Είναι σημαντικό οι μαθητές να εμπνέονται, να ενδιαφέρονται για το διάβασμα γενικά και για τα βιβλία ειδικότερα. Ο βαθμός στον οποίο ένας νέος αναπτύσσει πάθος για το διάβασμα είναι κατά κάποιο τρόπο υπό την ευθύνη του εκπαιδευτικού ιδρύματος του παιδιού. Ο βαθμός στον οποίο ένας νέος αναπτύσσει αγάπη για το διάβασμα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος της διδασκαλίας που λαμβάνει από τους δασκάλους του. Όλα όσα λαμβάνουν χώρα στην τάξη ενός παιδιού κατά τη διάρκεια των παιδικών του χρόνων είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που καθορίζουν αν θα εξελιχθεί σε αναγνώστη ή όχι. Κατά συνέπεια, οι δάσκαλοι έχουν τον σημαντικότερο αντίκτυπο στην αναγνωστική ανάπτυξη ενός παιδιού και είναι απαραίτητο να κατανοήσει τη σημασία του ρόλου που διαδραμάτισε στη διαμόρφωση της έρευνας του βιβλίου.

Η γνώση των πορισμάτων της αναπτυξιακής ψυχολογίας, της παιδαγωγικής επιστήμης και των εκπαιδευτικών επιστημών είναι απαραίτητη για να είναι ένας εκπαιδευτικός αποτελεσματικός στον τομέα της εκπαίδευσης των παιδιών μέσω της λογοτεχνίας, η οποία μακροπρόθεσμα οδηγεί το παιδί στον γραμματισμό. Προκειμένου ο εκπαιδευτικός να είναι επιτυχημένος σε αυτόν τον τομέα, απαιτούνται από τον εκπαιδευτικό οι ακόλουθες ικανότητες:

- Η ολοκληρωμένη κατανόηση της λογοτεχνίας, της ιστορίας της λογοτεχνίας, της ιστορίας της λογοτεχνίας, των θεωριών για την ανάπτυξη και την εξέλιξη των παιδιών.
- Η ολοκληρωμένη κατανόηση της λογοτεχνίας, της ιστορίας της λογοτεχνίας, της ιστορίας της λογοτεχνίας, των θεωριών της λογοτεχνικής ανάγνωσης και το πάθος τόσο για την παιδική λογοτεχνία όσο και για τη λογοτεχνία γενικότερα.

Ένας εκπαιδευτικός που πιστεύει στη σημασία της λογοτεχνικής και αισθητικής καλλιέργειας για τη διαμόρφωση του νέου ανθρώπου, συμβουλεύεται από τους ειδικούς να λάβει τα εξής μέτρα:

- να διασφαλίσει ότι οι μαθητές του εκτίθενται τόσο στην ποίηση όσο και στην πεζογραφία
- να συνδυάσει λογοτεχνικά κείμενα με ποίηση καθώς και με εικαστικά και μουσικές συνθέσεις
- να χρησιμοποιήσει τη λογοτεχνία στη διδασκαλία άλλων μαθημάτων
- να χρησιμοποιήσει τη λογοτεχνία στη διδασκαλία παιδιών και εφήβων

- Όπως αναφέρει η Πάρρα.Β (2002) σύμφωνα με την Parra.B., για παράδειγμα, η θέσπιση βραβείων είναι ένας τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας των παιδιών και στην εκπαίδευση αναγνωστών που θα συνεχίσουν να διαβάζουν σε όλη τους τη ζωή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η δημιουργική γραφή στο νηπιαγωγείο

Όπως ειπώθηκε προηγουμένως, η ανάγνωση παιδικών βιβλίων και η εξάσκηση της δημιουργικής γραφής είναι ευεργετικές για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας, του γραπτού και προφορικού λόγου, καθώς και της ικανότητάς τους να κοινωνικοποιούνται κατά την προσχολική ηλικία και αργότερα στη ζωή. Ωστόσο, σύμφωνα με το βιβλίο με τίτλο «Η δημιουργική γραφή στο νηπιαγωγείο», η δημιουργική γραφή έχει ενταχθεί στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας τα τελευταία είκοσι (20) χρόνια. Αρχικά, ενσωματώθηκε ως «ειδική» παιδαγωγική και εφαρμόστηκε ακόμη και σε επίπεδο άτυπης και μη θεσμοθετημένης εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τους **Ντιούδη** (2012) και **Φιλιπποπούλου** (2013), η δημιουργική γραφή έχει ενταχθεί στην τυπική εκπαίδευση στην Ελλάδα δηλαδή στα πανεπιστήμια, στα πειραματικά σχολεία και όχι με την μορφή μαθήματος αλλά με τη μορφή προγραμμάτων επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς (**Βακάλη, Ζωγράφου-Τσαντάκη, Κοτοπούλη, 2013**).

Η δημιουργική γραφή είχε ενταχθεί στα προγράμματα σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο για το σχολικό έτος 2012-2013. Αυτό αποτελούσε προμήνυμα ότι η δημιουργική γραφή θα διδάσκονταν και στην Ελλάδα ως αυτοτελές «μαθημα». (**Βακάλη, Ζωγράφου-Τσαντάκη, Κοτοπούλη, 2013**). Παρ' όλα αυτά, παρά την εξέλιξη και τη δημοτικότητα της, πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι η Δημιουργική γραφή έχει δεχθεί κατά καιρούς ποικίλες αρνητικές κριτικές από θεωρητικούς, συγγραφείς και κριτικούς για τη φύση της και πιο συγκεκριμένα για την νομιμοποίηση της ως επιστημονικός κλάδος αλλά και κατά πόσο . Αυτό είναι κάτι που δεν πρέπει να παραβλέπεται. Πιο συγκεκριμένα, το πρόβλημα, σύμφωνα με τους επικριτές της, ήταν η «νομιμοποίησή» της ως πεδίο μελέτης καθώς και ερωτήματα σχετικά με το αν μπορεί να διδαχθεί ως αντικείμενο και αν μπορεί να διδάξει μεθόδους δημιουργικής γραφής, όπως επίσης αν το άτομο προϋποθέτει να έχει φυσικό ταλέντο ή μπορεί να το καλλιεργήσει σύμφωνα με τις κατάλληλες μεθόδους (**Dawson, 2005**). Σύμφωνα με τον **Κωτόπουλο** (2012), η Δημιουργική Γραφή, ανεξάρτητα από την ιστορία της κατά καιρούς, μπορεί να θεωρηθεί ως μια θεσμοθετημένη μαθητεία για όσους φιλόδοξους ανθρώπους ασχολούνται με τη λογοτεχνία και την υπηρετούν χωρίς το κριτήριο του ταλέντου. Αυτό συμβαίνει παρόλο που η Δημιουργική Γραφή υπάρχει εδώ και πολύ καιρό. Η άσκηση της δημιουργικής γραφής προσφέρει ένα σύνολο πληροφοριών και μεθόδων διδασκαλίας, αναλαμβάνει μια κοινωνική λειτουργία και μπορεί να διαδραματίσει ακόμη και ψυχολογικό ρόλο- όλα αυτά συνδυάζονται για να δημιουργήσουν μια ατμόσφαιρα που ευνοεί τη συγγραφή. (**Κεσίσογλου, 2019**)

Σύμφωνα με τον **Beghetto** (2011), τα αυστηρά καθορισμένα προγράμματα σπουδών και οι

συγκεκριμένοι μαθησιακοί στόχοι θέτουν φραγμό στις ικανότητες των μαθητών να συμμετέχουν σε δημιουργική μάθηση.

Η Δημιουργική Γραφή στα Προγράμματα Σπουδών του Νηπιαγωγείου

Τα προγράμματα προσχολικής αγωγής, τα οποία έχουν εκπονηθεί για το Ελληνικό Νηπιαγωγείο ως σήμερα είναι οκτώ και εκδόθηκαν με την εξής χρονολογική σειρά: 1896, 1962, 1980, 1989, 2003 & 2011, 2014 και 2021. Στη συνέχεια αναφέρονται τα προγράμματα που εισάγουν την δημιουργική γραφή ως ιδέα και καταλήγει στην δημιουργική γραφή ως θεματικό πεδίο.

Η εισαγωγή του γραπτού λόγου στο νηπιαγωγείο δεν έγινε μέχρι το 1962. Πριν από εκείνη την εποχή, το πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου επικεντρωνόταν στην προώθηση του προφορικού λόγου και της ανάπτυξης του λεξιλογίου στα παιδιά προσχολικής ηλικίας, καθώς και στη διαμόρφωση του διαλόγου τους. Δραστηριότητες για τη γραφή, τον σωστό τρόπο γραφής και τον συντονισμό των κινήσεων του σώματος συμπεριλήφθηκαν στο πρόγραμμα σπουδών που εφαρμόστηκε το 1989. Οι ασκήσεις αυτές σχεδιάστηκαν για να προετοιμάσουν τα παιδιά για την ανάπτυξη του γραπτού λόγου που θα συνέβαινε στο δημοτικό σχολείο. Η λογοτεχνία αναδεικνύεται επίσης σε αυτό το σημείο ως μέσο καλλιέργειας της αισθητικής των νηπίων και ως μέσο δημιουργικής έκφρασης μέσω μιας ποικιλίας λογοτεχνικών κειμένων και της απόλαυσης της δημιουργίας από τα ίδια τα παιδιά. Και οι δύο αυτές λειτουργίες μπορούν να επιτευχθούν μέσω της ανάγνωσης.

Από το 2001, τα προγράμματα σπουδών μιλούν για «προφορικό λόγο» και «γραπτό λόγο». Μια συνιστώσα του «Προφορικού και Γραπτού Λόγου» είναι η «Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου». Σε σχέση με το γραπτό λόγο των μαθητών, αναφέρεται πλέον σε «κείμενα» και συχνά σε «γραπτή επικοινωνία», όπου ο μαθητής αντιμετωπίζεται τόσο ως πομπός όσο και ως δέκτης. Αυτά τα προγράμματα σπουδών, εκτός από τα πιο σύγχρονα, κάνουν αναφορά σε κειμενικά και γραπτά είδη, εκτός από τα πολυτροπικά κείμενα. Ως στόχος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η ενθάρρυνση της δημιουργικότητας, η ανάπτυξη της ατομικής έκφρασης, η απόλαυση της ανάγνωσης και η πνευματική περιπέτεια της λογοτεχνίας μπορούν να βρεθούν στα προγράμματα σπουδών που αναπτύχθηκαν μετά το 2002 (Δ.Ε.Π.Π.Σ και Α.Π.Σ. 2002). Ως παραγωγή λόγου θεωρείται κάθε κείμενο, προφορικό ή γραπτό, που δημιουργείται από τους μαθητές σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο επικοινωνίας με συγκεκριμένο στόχο αλλά και σκοπό.

Σύμφωνα με το *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (για συντομία Δ.Ε.Π.Π.Σ)*, που διαμορφώθηκε το 2003 και διαδέχθηκε το Αναλυτικό Πρόγραμμα, το οποίο ίσχυε

από το 1989. Το Δ.Ε.Π.Π.Σ περιλαμβάνει όχι μόνο τους στόχους στους οποίους βασίζονται οι νηπιαγωγοί για την ανάπτυξη και την εφαρμογή δραστηριοτήτων, τεχνικών αξιολόγησης και γνωστικών περιοχών, αλλά και τις δραστηριότητες που προτείνονται για κάθε θεματική περιοχή, μαζί με τους στόχους που περιλαμβάνονται σε αυτή τη θεματική περιοχή. Η διαθεματικότητα είναι ένας τρόπος που επιτρέπει στους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας να συνδέουν τις περιοχές γνώσεων μεταξύ τους, έτσι ώστε οι πληροφορίες να αντιμετωπίζονται με ολιστικό τρόπο. Οι γνωστικές περιοχές που καλύπτονται στο Δ.Ε.Π.Π.Σ είναι διακριτές γνωστικές περιοχές. Ωστόσο, η διεπιστημονικότητα παρέχει τη βάση για το Δ.Ε.Π.Π.Σ. Το Δ.Ε.Π.Π.Σ παρέχει στους νηπιαγωγούς την αυτονομία να επιλέγουν, κατά περίπτωση, την κατάλληλη μεθοδολογία για ένα πρόγραμμα ή μια δραστηριότητα, καθώς και το πεδίο εφαρμογής και τους στόχους του προγράμματος ή της δραστηριότητας, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών της τάξης του νηπιαγωγείου, τα ενδιαφέροντα του νηπιαγωγού και τις δυνατότητες του νηπιαγωγού. (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2003). Η συνεργατική μάθηση, η βιωματική προσέγγιση της γνώσης (Reggio Emilia) και η διεπιστημονικότητα είναι τρεις από τους πρωταρχικούς τρόπους που προσφέρονται στο Δ.Ε.Π.Π.Σ ως πρωταρχικές μέθοδοι σχεδιασμού δραστηριοτήτων. Προτείνονται επίσης και άλλες μέθοδοι. Η πρώτη είναι η εστίαση στη σημασία της δημιουργίας ομάδων κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων, με στόχους την προώθηση της συνεργασίας, του σεβασμού και της κοινωνικοποίησης ως απώτερα αποτελέσματα. Η δεύτερη βασίζεται στην ενεργό συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία της γνώσης και όχι στην παθητική αποδοχή της γνώσης από τον εκπαιδευτικό, ενώ η διαθεματικότητα, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, συνδυάζει τα γνωστικά αντικείμενα προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της ολιστικής προσέγγισης της γνώσης και για τη σωματική, πνευματική, νοητική και κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των νηπίων. Παρόλο που η δημιουργική γραφή καθιερώνεται όλο και περισσότερο ως πεδίο μελέτης, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, δεν αποτελεί ακόμη μέρος του προγράμματος σπουδών που διδάσκεται στα νηπιαγωγεία της χώρας, με εξαίρεση διάφορα προγράμματα δοκιμών που έχουν σχεδιαστεί για να ενθαρρύνουν την ενσωμάτωσή της. Υπάρχουν αναφορές στην «ανάπτυξη της δημιουργικότητας», στην «ενεργοποίηση της δημιουργικότητας», στην «παραγωγή ιδεών» και στη «δημιουργία ιστοριών» (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2003), αλλά δεν γίνεται καμία αναφορά στη δημιουργική γραφή ως θεματικό πεδίο με ξεχωριστές και αυτόνομες δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, παρακάτω παρουσιάζουμε τα σημεία του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών (2003) που στοχεύουν στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας στα μικρά παιδιά (Γαρδικιώτη, 2019).

Αναδεικνύεται στη γνωστική περιοχή που είναι γνωστή ως «Παιδί και περιβάλλον»: ότι τα παιδιά θα ήταν καλό να καταγράφουν τα γεγονότα της ζωής τους με σκοπό να κατανοήσουν καλύτερα τη

σειρά με την οποία συνέβησαν. Επειδή αναφέρεται στη γνωστική περιοχή γνωστή ως «Δημιουργία και έκφραση του παιδιού», τα νήπια κάνουν σχέδια, κατασκευές και ρόλους με σκοπό να εκφραστούν, να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους και να αυτοσχεδιάσουν με τις ιδέες τους (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2003).

Το αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου που εφαρμόστηκε το 2011 περιλαμβάνει συζητήσεις για τον κριτικό γραμματισμό καθώς και τη σημασία της αξίας της επικοινωνίας στα κείμενα. Επιπλέον, το Πρόγραμμα Σπουδών συνιστά μεθοδολογίες και παιδαγωγικές πρακτικές που θα επιτρέψουν στα παιδιά να παράγουν κείμενα που ενσωματώνουν τόσο την προφορική όσο και τη γραπτή γλωσσική τους συνεισφορά (Βακάλη, Ζωγράφου-Τσαντάκη, Κοτοπούλη, 2013). Το εν λόγω πρόγραμμα σπουδών δοκιμάστηκε, αλλά τελικά αποφασίστηκε να μην εφαρμοστεί- ως εκ τούτου, το Δ.Ε.Π.Π.Σ του 2003 ήταν το πρόγραμμα σπουδών που υποχρεούνται να χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτές του νηπιαγωγείου.

Σύμφωνα με το σχεδιασμό του, με έμφαση στο περιεχόμενο, τους στόχους και την εφαρμογή του, το αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο 2014 (το συμπληρωματικό πρόγραμμα σπουδών για το Νηπιαγωγείο στο ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών δηλαδή το Δ.Ε.Π.Π.Σ του 2003) δημιουργήθηκε με στόχο τη βελτίωση του προγράμματος σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Στο αναθεωρημένο πρόγραμμα αποτυπώνεται η πρώτη προσπάθεια ενθάρρυνσης της δημιουργικής γραφής στα παιδιά κατά την προσχολική ηλικία. Συγκεκριμένα, ενθαρρύνεται η ανάπτυξη προφορικών και γραπτών κειμένων με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού σε διάφορους τομείς μάθησης, όπως στον τομέα μάθησης με τίτλο «Γλώσσα», στον τομέα μάθησης με τίτλο «Πολιτισμός - Τέχνες» και στον τομέα μάθησης με τίτλο «Τ.Π.Ε» (Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας).

Στο νεότερο Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση που εκδόθηκε το 2021, εκτός από την παραγωγή προφορικών και γραπτών κειμένων με τη βοήθεια του με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, το πρόγραμμα σπουδών ενθαρρύνει την ανάλυση παιδικών ιστοριών και ποιημάτων. Επιπλέον, τα παιδιά που βρίσκονται ακόμη στην προσχολική ηλικία διδάσκονται για διάσημους συγγραφείς και ποιητές. Λαμβάνοντας υπόψη τη δομή του προγράμματος, τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και το βαθμό στον οποίο τα μαθησιακά αυτά αποτελέσματα επιτεύχθηκαν πραγματικά

Το θέμα της δημιουργικής γραφής μπορεί να βρεθεί στα θεματικά πεδία «Παιδί και επικοινωνία», «Παιδί, εαυτός και κοινωνία» και «Παιδί, σώμα, δημιουργία και έκφραση». Η δημιουργική γραφή αποτελεί υποκατηγορία του θεματικού πεδίου «Παιδί και επικοινωνία». Σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί, η γλώσσα, η οποία είναι ένα σύστημα αρχών, νόμων και συμβάσεων, είναι ένας κοινός αγωγός επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων καθώς και μια μέθοδος

προσωπικής ενδυνάμωσης σε όλους σε όλες τις πτυχές της ανάπτυξης και της κοινωνικής δράσης. Ο στόχος της θεματικής ενότητας με τίτλο «Γλώσσα» είναι να παρέχει στους μικρούς μαθητές τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να γίνουν ικανοί και αφοσιωμένοι συμμετέχοντες, προκειμένου να τους βοηθήσει να κατασκευάσουν νόημα και να μεταφέρουν τις απόψεις τους για τον ευρύτερο κόσμο (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2021).

Η ενότητα Γλώσσα χωρίζεται σε τρεις διαφορετικές υποενότητες, οι οποίες αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και αλληλοσυμπληρώνονται ως εξής:

- Η προφορική επικοινωνία που σκοπεύει να επιτύχει την ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με με την κατανόηση και την παραγωγή προφορικών κειμένων από τα παιδιά, την ανάπτυξη της ικανότητας κατανόησης και παραγωγής προφορικών κειμένων και την ανάπτυξη της μεταγλωσσικής επίγνωσης των παιδιών (ικανότητα συνειδητού ελέγχου των δομών της γλώσσας).
- Η επικοινωνία σε γραπτή μορφή επιδιώκει την επίτευξη της ανάπτυξης των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την κατανόηση γραπτών κειμένων και με την εμπλοκή των παιδιών σε πρακτικές ανάγνωσης και η εμπλοκή των παιδιών σε πράξεις γραφής.
- Τέλος είναι η επικοινωνία σε πολλές γλώσσες με στόχο την προώθηση της χρήσης των γλωσσών στην κατανόηση και την παραγωγή γραπτών κειμένων αλλά και προφορικών κειμένων.

Διαθεματικότητα και Πρόγραμμα Σπουδών του 2021

Έκφραση και Πρόγραμμα Σπουδών

Είναι γνωστό, και αυτό εξετάζεται στο εκπαιδευτικό σχέδιο για το νηπιαγωγείο, ότι η διδασκαλία της “Γλώσσας” είναι πιο ωφέλιμη όταν συνδέεται με τη διδασκαλία άλλων θεμάτων. Η ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στο νηπιαγωγείο αποτελεί σημαντική πτυχή τόσο στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της μαθησιακής διαδικασίας όσο και σε σχέση με την επικοινωνία και τη συνεργασία με τις οικογένειες και την ευρύτερη κοινότητα. Έχει τη δυνατότητα επιπλέον, να λειτουργήσει ως ουσιαστικό εργαλείο για τη συνεχή εκπαίδευση των νηπιαγωγών. Εξαιτίας αυτού, τα τεχνολογικά μέσα αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης και συμβάλλουν σημαντικά. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών, η ενότητα Τ.Π.Ε “δίνει έμφαση στην ανάπτυξη ικανοτήτων που σχετίζονται με την εξοικείωση των μαθητών με τη χρήση ψηφιακών περιβαλλόντων και τη δημιουργία ικανοτήτων διαχείρισης πληροφοριών για την ικανοποίηση ποικίλων επικοινωνιακών απαιτήσεων” (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2021). Όσον αφορά τα μέσα έκφρασης, ενισχύουν τη δημιουργικότητα, την καινοτομία και την ενεργό συμμετοχή, καθώς το περιεχόμενο ενός Θεματικού Πεδίου αλληλεπιδρά και ενσωματώνεται λειτουργικά στο περιεχόμενο των άλλων Θεματικών Πεδίων.

A' Θεματικό Πεδίο: Παιδί και Επικοινωνία

Οι θεματικές ενότητες “Γλώσσα” και “Τ.Π.Ε”, οι οποίες αποτελούν βασικές δεξιότητες για όλα τα γνωστικά αντικείμενα, περιλαμβάνονται στο θεματικό πεδίο “Παιδί και επικοινωνία” του Προγράμματος Σπουδών 2021 για την Προσχολική Αγωγή. Τα παιδιά στην προσχολική ηλικία μπορούν να αναπτύξουν δεξιότητες που συμβάλλουν στη δημιουργική έκφραση και τη δημιουργική γραφή συμμετέχοντας στην ενότητα "Γλώσσα" του αναλυτικού προγράμματος σπουδών. Τα παιδιά λαμβάνουν εκπαίδευση για να εξοικειωθούν με την πληθώρα των μεθόδων παραγωγής. Διδάσκονται τις πολλές μεθόδους κατασκευής νοήματος, καθώς και τις ιδιαίτερες ιδιότητες κάθε είδους γραφής. Ενθαρρύνονται επίσης να κατανοούν, να δημιουργούν και να αναλύουν κείμενα.

Στην επικοινωνία δίνεται σημαντική έμφαση στα σχέδια μαθημάτων του νηπιαγωγείου, λόγω της σημασίας της για την υποβοήθηση των παιδιών στην κατανόηση του κόσμου γύρω τους και για την προετοιμασία τους να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας. Το θέμα της παρούσας μελέτης, “Παιδί και επικοινωνία”, λαμβάνει υπόψη τις σημαντικές αλλαγές που έχουν συντελεστεί στους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι δημιουργούν και μεταδίδουν νοήματα στη σημερινή κοινωνία. Στόχος της μελέτης αυτής είναι η ανάπτυξη εκπαιδευτικών πλαισίων που εξοικειώνουν τα παιδιά με μια ποικιλία εργαλείων επεξεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών, ώστε να αναπτυχθεί μια κατανόηση που να είναι κοινή για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Η γλώσσα και οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) είναι οι δύο Θεματικές Ενότητες που συνθέτουν αυτό το Θεματικό Πεδίο. Και οι δύο αυτές Θεματικές Ενότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο Πρόγραμμα Σπουδών και χρησιμεύουν ως θεμέλιο για κάθε Θεματικό Πεδίο. Η Θεματική Ενότητα “Γλώσσα” επικεντρώνεται στην ανάπτυξη θεμελιωδών δεξιοτήτων για προφορική, γραπτή και πολύγλωσση επικοινωνία. Οι δεξιότητες αυτές θεωρούνται σημαντικές για την αποτελεσματική συμμετοχή των παιδιών στους διάφορους τομείς δραστηριότητάς τους μέσα στο σχολείο και στο ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον. Επιπλέον, οι δεξιότητες αυτές αποτελούν προϋπόθεση για την αποτελεσματική μάθηση σε σχέση με όλες τις άλλες Θεματικές Ενότητες. Η έμφαση της Θεματικής Ενότητας “Τεχνολογία της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας” (Τ.Π.Ε) δίνεται στην ανάπτυξη ικανοτήτων που σχετίζονται με την εξοικείωση των παιδιών με τη χρήση ψηφιακών περιβαλλόντων, καθώς και στην ανάπτυξη ικανοτήτων διαχείρισης πληροφοριών για την ικανοποίηση ποικίλων επικοινωνιακών απαιτήσεων.

Οι κύριες ικανότητες που επιδιώκονται και αναμένεται να αποκτηθούν στο πλαίσιο αυτού του Θεματικού Πεδίου αναφέρονται παρακάτω και συνοψίζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

<ul style="list-style-type: none"> - μέσα και τρόποι μετάδοσης νοήματος-πληροφορίας, - πολλαπλές όψεις των προθέσεων πίσω από τα νοήματα-πληροφορίες, - σκέψεις και συναισθήματα που δημιουργούν τα κείμενα στους αποδέκτες, - το πλαίσιο και η συνθήκη επικοινωνίας διαμορφώνουν το είδος και τη μορφή του κειμένου που θα παραχθεί. 	<ul style="list-style-type: none"> - εστιασμένη αναζήτηση ανάλογα με το είδος της πληροφορίας, - επιλογή, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών για την κατανόηση και την παραγωγή νοήματος, - χρήση κατάλληλων εργαλείων και μέσων για δημιουργική έκφραση και αποτελεσματική επικοινωνία νοημάτων, - προσαρμογή της επικοινωνίας ανάλογα με το πλαίσιο και τις συνθήκες που τη διαμορφώνουν. 	<ul style="list-style-type: none"> - κριτική αντιμετώπιση της πληροφορίας, - διάθεση εξοικείωσης με διάφορα επικοινωνιακά εργαλεία και εκφραστικά μέσα για την ενίσχυση της ικανότητας κατανόησης και αποτελεσματικής μετάδοσης των νοημάτων, - ωφέλιμη και βέλτιστη χρήση των εργαλείων και των μέσων παραγωγής και επικοινωνίας νοήματος, - σημασία των πολιτισμικών αξιών στα κείμενα σε σχέση με τον σκοπό της επικοινωνίας.
---	--	--

B' Θεματικό Πεδίο: Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία

Η θεματική κατηγορία που είναι γνωστή ως “Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία” αναλύεται σε δύο ξεχωριστές θεματικές κατηγορίες που είναι γνωστές ως “Προσωπική και κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη” και “Κοινωνική ανάπτυξη”. Οι Κοινωνικές Επιστήμες είναι αλληλένδετες και αλληλοϋποστηρίζονται μεταξύ τους. Οι ακόλουθοι δύο τομείς λαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της προσοχής καθ’όλη τη διάρκεια του μαθήματος με τίτλο “Προσωπική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη”. Πρωταρχικός στόχος είναι τα παιδιά να οικοδομήσουν μια θετική εικόνα του εαυτού τους καθώς και μια θετική στάση απέναντι στον εαυτό τους, όπως επίσης να ελέγχουν τόσο τα συναισθήματά τους όσο και τη συμπεριφορά τους. Όσα προαναφέρθηκαν θα επιτευχθούν μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων.

Τα παιδιά υποστηρίζονται από την πρώιμη παιδική ηλικία για να αναπτύξουν μια θετική αυτοαντίληψη, να κατανοήσουν και να αλληλεπιδράσουν με το περιβάλλον τους και να αναπτύξουν δράσεις για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις διάφορες προκλήσεις που παρουσιάζει η σύγχρονη κοινωνία. Η εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία έχει τη δυνατότητα να συμβάλει σημαντικά στη διαμόρφωση υπεύθυνων και αφοσιωμένων πολιτών, στην προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και στην καλλιέργεια αξιών που βασίζονται στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα στη γλώσσα.

Ο ακόλουθος πίνακας παρέχει μια συνοπτική περίληψη των βασικών ικανοτήτων που είναι επιθυμητές και αναμένεται να αποκτηθούν στο πλαίσιο των:

--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - προσωπικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά και συμβάσεις, - ατομικές επιλογές και αντίκτυπος στο περιβάλλον, - κοινωνικό και φυσικό, συναισθηματικός κόσμος και συμπεριφορά, - κοινωνική οργάνωση και διαδικασίες λήψης αποφάσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> - διερεύνηση και καταγραφή παραγόντων που διαμορφώνουν την ατομική και κοινωνική εμπειρία, - επιλογή κατάλληλων τρόπων επικοινωνίας και προσαρμογή της συμπεριφοράς, - συγκριτική διερεύνηση κοινωνικών καταστάσεων και περιβαλλοντικών φαινομένων που συνδέονται με την ανθρώπινη δραστηριότητα, - διατύπωση προτάσεων για την επίλυση ζητημάτων που αφορούν το άτομο και την ομάδα, - λήψη αποφάσεων και υπεύθυνη συμπεριφορά. 	<ul style="list-style-type: none"> - κατανόηση του εαυτού και σημασία θετικής αλληλεπίδρασης με τους άλλους, - αντιμετώπιση της διαφορετικότητας ως πλεονέκτημα για την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη, - ανάπτυξη πανανθρώπινων αξιών, όπως ελευθερία, ειρήνη, υπευθυνότητα, σεβασμός, αλληλεγγύη, - εκτίμηση της σημασίας της ιστορικής εξέλιξης ως βάση για τη μελλοντική πορεία σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, - υπεύθυνη στάση απέναντι στα προβλήματα και εφαρμογή δημοκρατικών διαδικασιών στις αποφάσεις, - κριτική στάση και ενεργός δράση για την αειφόρο ανάπτυξη.
---	--	--

Δ' Θεματικό Πεδίο: Παιδί, Σώμα, Δημιουργία και Έκφραση

Τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφράζονται δημιουργικά καθώς και να επικοινωνούν τις απόψεις και τα συναισθήματά τους στο πλαίσιο της θεματικής περιοχής με τίτλο “Παιδί, σώμα, δημιουργία και έκφραση”, και πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο της θεματικής περιοχής “Τέχνες”. Η κινητική και αισθητική εμπειρία αναφέρεται σε έναν ιδιαίτερο τρόπο κατανόησης του κόσμου και αντίδρασης στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος. Αυτού του είδους οι μαθησιακές εμπειρίες εμπλέκουν εξίσου το σώμα, το μυαλό και τα συναισθήματα στη διαδικασία της μάθησης και παρέχουν στα παιδιά ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών για εξερεύνηση και δημιουργία. Το ανθρώπινο σώμα και η κίνηση εμπλέκονται σε ποικίλες ψυχοκινητικές και καλλιτεχνικές εμπειρίες στο πλαίσιο αυτής της Θεματικής Περιοχής. Αυτές οι εμπειρίες παρέχουν στα παιδιά τα εργαλεία και τα μέσα για να επεξεργάζονται τον κόσμο και να εκφράζουν τις ιδέες και τα συναισθήματά τους αλληλεπιδρώντας με το περιβάλλον με εναλλακτικούς, ευφάνταστους και δημιουργικούς τρόπους. Η διαδικασία αυτή θέτει τα θεμέλια για την ανάπτυξη του σωματικού και αισθητικού γραμματισμού, καθώς τα παιδιά επιδεικνύουν ευαισθησία και αναπτύσσουν ικανότητα ερμηνείας απέναντι σε όλες τις μορφές κινητικής και καλλιτεχνικής εμπειρίας. Ο στόχος είναι να ενθαρρυνθεί η γνωστική, εκφραστική, συναισθηματική, αναστοχαστική και επικοινωνιακή αλληλεπίδραση με το φυσικό και

κοινωνικό περιβάλλον, καθώς και να δοθεί προσωπικό νόημα και αξία στην εμπειρία και την αισθητική εμπειρία που προκαλείται μέσα από κατάλληλες κινητικές και καλλιτεχνικές καταστάσεις μάθησης. Η κινητική αγωγή και οι τέχνες, που είναι οι δύο Θεματικές Ενότητες που συνθέτουν αυτό το Θεματικό Πεδίο, αλληλοσυμπληρώνονται προκειμένου να προάγουν την κινητική και καλλιτεχνική έκφραση των παιδιών και να προωθήσουν την απόκτηση δια βίου συνηθειών νοητικής εγρήγορσης, αισθητικής και σωματικής ευεξίας. Ο στόχος αυτού του Θεματικού Πεδίου είναι να προωθήσει τις δια βίου συνήθειες της πνευματικής εγρήγορσης, της αισθητικής και της σωματικής ευεξίας. Οι στόχοι της ενότητας επικεντρώνονται στην ανάπτυξη της οπτικής, ακουστικής και αισθητικής αντίληψης των παιδιών, καθώς και στην ενεργοποίηση της φαντασίας και της κριτικής τους σκέψης μέσα από την επαφή με σημαντικά έργα της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και ποικίλα ερεθίσματα που ενισχύουν την αισθητική τους κρίση.

Ο ακόλουθος πίνακας παρέχει μια περίληψη των βασικών ικανοτήτων που επιδιώκονται και αναμένεται να αναπτυχθούν στο πλαίσιο του συγκεκριμένου θεματικού αντικειμένου, καθώς και των περιεχομένων που ορίζονται από αυτές τις ικανότητες:

<ul style="list-style-type: none"> - υλικά και μέσα κίνησης και καλλιτεχνικής δημιουργίας, - στοιχεία αρμονίας, αναλογίας, σύνθεσης, εκτέλεσης, ισορροπίας και ρυθμού, - τεχνικές έκφρασης και δημιουργικής αναπαράστασης του άμεσου και έμμεσου περιβάλλοντος, - μορφές σωματικής, εικαστικής, θεατρικής και μουσικής δράσης σε σχέση με το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο. 	<ul style="list-style-type: none"> - πειραματισμός με πρωτότυπα υλικά, φόρμες, εργαλεία και τεχνολογίες, - εξαγωγή συμπερασμάτων που αφορούν τους σκοπούς και τις λειτουργίες της τέχνης και του αθλητισμού, - επεξεργασία και κατανόηση τοπικών και οικουμενικών ζητημάτων μέσω της κίνησης και των αισθήσεων, - καλλιτεχνική δημιουργία, σωματική ενέργεια και δράση για την επίτευξη κοινωνικών αλλαγών. 	<ul style="list-style-type: none"> - η κινητική και αισθητική εμπειρία ως μαθησιακή ευκαιρία προς έναν ιδιαίτερο τρόπο σκέψης και στάση ζωής, - ευαισθησία και απόκριση απέναντι στη φυσική και πνευματική ευεξία, - ομαδικότητα και συνεργασία για την οργάνωση αθλητικών και καλλιτεχνικών δράσεων και εκδηλώσεων, - εκτίμηση της φυσικής και πολιτιστικής δράσης σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.
---	---	--

Ο ακόλουθος πίνακας παρέχει μια σύνοψη των πληροφοριών που προσφέρονται παραπάνω. Από αυτόν, μπορούμε να δούμε ότι η δημιουργική γραφή ορίζεται ως μια πράξη επινόησης και

έκφρασης με στόχο την τελειοποίηση των δημιουργικών ικανοτήτων του ατόμου και τη βελτίωση του χειρισμού τόσο του γραπτού όσο και του προφορικού λόγου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1962	Ανάπτυξη του προφορικού λόγου, του λεξιλογίου των νηπίων και η προώθηση του διαλόγου. !Δεν έχει ενταχθεί ο γραπτός λόγος στο νηπιαγωγείο.
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1989	Προετοιμασία των παιδιών για την καλλιέργεια του γραπτού λόγου. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ→ μέσο δημιουργικής έκφρασης και καλλιέργειας.
ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ 2001	Τα αναλυτικά προγράμματα κάνουν λόγο για τον προφορικό αλλά και το γραπτό λόγο που συγκαταλέγεται και η παραγωγή τους.
ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ 2002	Προαγωγή της δημιουργικότητας, ανάπτυξη της ατομικής έκφρασης, απόλαυση της ανάγνωσης και «πειραματισμό»/ έρευνα της λογοτεχνίας και των ειδών της.
ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ 2003	ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ→ Δημιουργία ιστοριών ΠΑΙΔΙ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ→ Ζωγραφιές, κατασκευές και ρόλους με στόχο την έκφραση. Στοχεύουν στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας των νηπίων.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ 2011 ΔΕΝ ΨΗΦΙΣΤΗΚΕ	Κριτικό γραμματισμό και επικοινωνία. Τεχνικές και πρακτικές δημιουργίας κειμένων με την βοήθεια του γραπτού και του προφορικού λόγου.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ 2014	Προσπάθεια καλλιέργειας της δημιουργικής γραφής στην προσχολική ηλικία.

Δημιουργία προφορικών και γραπτών κειμένων.

Διαθεματικότητα→ Συνδυασμός μαθησιακών περιοχών.

ΓΛΩΣΣΑ- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΤΕΧΝΕΣ

ΓΛΩΣΣΑ- Τ.Π.Ε

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ 2021

Παραγωγή προφορικών και γραπτών κειμένων.

Ανάλυση παιδικών ιστοριών και ποιημάτων.

Τρία (3) θεματικά πεδία:

1. Παιδί και Επικοινωνία
2. Παιδί, εαυτός και επικοινωνία
3. Παιδί, σώμα, δημιουργία και έκφραση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Πώς φτάσαμε στην ιστορία «η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων»

Ο Lewis Carroll, γνωστός και ως Charles Ludwig Dodgson, ήταν ένας Άγγλος που έγραψε ένα από τα πιο γνωστά και λατρεμένα παραμύθια, την Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων, στα μέσα του 19ου αιώνα. Η ιστορία αναγνωρίζεται και αγαπιέται από παιδιά και ενήλικες σε όλο τον κόσμο. Ο Dodgson γεννήθηκε στην Αγγλία το 1832 και πέθανε από βρογχοπνευμονία σε ηλικία εξήντα πέντε (65) ετών. Αφού έφτασε στην ηλικία των 18 ετών, μετακόμισε από το σπίτι της οικογένειας και γράφτηκε στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, όπου συνέχισε τις σπουδές του για τα επόμενα είκοσι (20) χρόνια. Ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι ο Dodgson είχε συνάψει φιλίες με τα παιδιά των συναδέλφων του και περνούσε σημαντικό χρόνο μαζί τους, κατηγορήθηκε ψευδώς για παιδεραστία πολλές φορές. Ενώ συνέβαινε αυτό, συνέχισε να ανταλλάσσει επιστολές με μερικούς από αυτούς. Ωστόσο, τίποτα δεν έχει αποδειχθεί πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας. Στον ελεύθερο χρόνο του, του άρεσε να φωτογραφίζει μικρά νήπια, συχνά με αυτά μόνο μερικώς ντυμένα. Το άτομο αυτό άλλαξε το όνομά του και πήρε την ταυτότητα του Λιούις Κάρολ, ενώ ήταν φοιτητής στην Οξφόρδη. Ήθελε να είναι σε θέση να δημιουργεί μυθιστορήματα για παιδιά, κάτι που δεν είχε καμία σχέση με την ακαδημαϊκή του καριέρα.

Ο συγγραφέας αυτού του διαχρονικού λογοτεχνικού έργου σατιρίζει και κριτικάρει τον τρόπο ζωής που επικρατούσε στην εποχή του, ενώ παράλληλα αποτυπώνει με επιτυχία την αγωνία που νιώθουν οι νέοι για το περιβάλλον που δημιουργούν οι ενήλικες γι' αυτούς. Η Αλίκη, η οποία συμβολίζει την αφέλεια και το άγχος της παιδικής ηλικίας, κουβαλά μαζί της όλες τις απορίες, τους φόβους και τα μυστήρια της εποχής της καθώς ταξιδεύει σε μια χώρα της φαντασίας της που είναι γεμάτη μυστήρια, ερωτήματα και ανησυχίες των παιδιών.

Στην πραγματικότητα, πρόκειται για ένα αυτοσχέδιο σενάριο που σκέφτηκε ο Dodgson το έτος 1862, ενώ βρισκόταν σε ένα ταξίδι με πλοίο στον Τάμεση. Ταξίδευε με τις τρεις μικρές αδελφές, τη Lorina Charlotte Liddell, 13 ετών, την Alice Pleasance Liddell, 10 ετών, και την Edith Mary Liddell, 8 ετών, οι οποίες έδειχναν να μην ενδιαφέρονται για την εμπειρία. Ως εκ τούτου, σε μια προσπάθεια να ανακουφίσει την πλήξη που βίωναν, προσφέρθηκε να τους πει μια ιστορία. Η πρωταγωνίστρια ήταν ένα νεαρό κορίτσι με το όνομα Alice, το οποίο έψαχνε πάντα κάτι συναρπαστικό να κάνει, επειδή πάντα βαριόταν. Έκανε ένα ταξίδι με το μυαλό της σε μια μακρινή χώρα όπου τα κουνέλια έτρεχαν πιο γρήγορα από το χρόνο, οι αόρατες γάτες έκαναν μαγικά, τα μπισκότα και τα μανιτάρια άλλαζαν τις διαστάσεις ενός ανθρώπου και η Ντάμα Κούπα των Καρτών έκοβε τα κεφάλια των πολιτών της.

Τα κορίτσια γοητεύτηκαν εντελώς από την ιστορία και η Αλίκη, η μικρότερη της παρέας, παρακάλεσε τον Dodgson να της γράψει την ιστορία. Το ταξίδι που κάνει η Αλίκη είναι ένα ταξίδι στο οποίο συνυπάρχουν το γελοίο και η αναζήτηση νοήματος. Μια τοποθεσία στην οποία ο ίδιος ο Κάρολ είχε την πεποίθηση ότι όλα όσα στον κόσμο φαίνονται παράλογα μπορεί στην πραγματικότητα να κρύβουν το μυστικό για την επίλυση των σημαντικών προβληματισμών που απασχολούν την ανθρώπινη ύπαρξη. Την ίδια στιγμή που ο συγγραφέας κατέγραφε τις σκέψεις του στο χαρτί, αναφέρεται ότι είχε προβλήματα δυσμετροπίας, τα οποία αναφέρονται και ως σύνδρομο Todd. Τον Φεβρουάριο του 1863, της παρουσίασε το χειρόγραφο που αργότερα πήρε τον τίτλο «Οι περιπέτειες της Αλίκης κάτω από τη γη». Στις 26 Νοεμβρίου 1864, ο Dodgson δημιούργησε ένα πιο ολοκληρωμένο αντίγραφο του κειμένου και το έδωσε στην Αλίκη ως χριστουγεννιάτικο δώρο. Το πρωτότυπο έγγραφο χάθηκε στη συνέχεια, πιθανότατα στα χέρια του ίδιου του Dodgson. Επιπλέον, χάρισε στον George MacDonald, τον στενό του φίλο και μέντορα, ένα αντίγραφο του βιβλίου. Ο MacDonald του έδωσε τη συμβουλή να το εκδώσει, πράγμα που έκανε αφού το ενίσχυσε με μερικές επιπλέον περιπέτειες. Το βιβλίο κυκλοφόρησε αρχικά στις 26 Νοεμβρίου 1865 και είχε τον τίτλο «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων». Εικονογράφος της πρώτης έκδοσης του βιβλίου ήταν ο John Tenniel. Η αρχική παραγωγή περιελάμβανε την εκτύπωση δύο χιλιάδων (2.000) αντιτύπων, ωστόσο λόγω της αντίληψης του Tenniel ότι η ποιότητα της εκτύπωσης ήταν κατώτερη των περιστάσεων, τα αντίτυπα αυτά δεν διανεμήθηκαν ποτέ σε καταστήματα λιανικής προς πώληση. Η νέα έκδοση κυκλοφόρησε σε λιγότερο από τέσσερις μήνες (4) και σχεδόν όλα τα αντίτυπα αγοράστηκαν αμέσως μόλις βγήκαν προς πώληση. Μετά τον θάνατο του Λιούις Κάρολ το 1898, η «Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων» και η συνέχειά της, «Η Αλίκη μέσα από τον Καθρέφτη», ήταν τα πρώτα παιδικά βιβλία που κατάφεραν να γίνουν μπεστ σέλερ. Μέχρι σήμερα, έχουν γίνει περισσότερες από εκατό επανεκδόσεις και η αφήγηση έχει επεξεργαστεί με μυριάδες διαφορετικούς τρόπους, τόσο για τη ζωντανή σκηνή όσο και για τη μεγάλη οθόνη.

Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων.

Το βιβλίο «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων» ξεκινά με την πρωταγωνίστρια, την Αλίκη, να διαβάζει ένα παραμύθι πριν αποκοιμηθεί. Στη συνέχεια, βιώνει το πιο παράξενο όνειρο της ζωής της, στο οποίο ξεκινά με την Αλίκη να ακολουθεί το κουνέλι που τρέχει στο λαγούμι του και από εκείνο το σημείο και μετά, μπαίνει στον μαγεμένο κόσμο της Χώρας των Θαυμάτων. Σε αυτό το όνειρο, συμμετέχει στο πάρτι τσαγιού του Λευκού Κουνελιού. Γοητεύεται από τον υπέροχο κήπο που κρύβεται πίσω από τις κλειστές πόρτες και κάνει αρκετές ανεπιτυχείς προσπάθειες να εισέλθει. Βρίσκει ένα μαγικό φίλτρο που ονομάζεται «πιες με!», το οποίο έχει την ατυχή παρενέργεια να την

κάνει μικρότερη, ώστε να μπορεί να περάσει από την κλειδαρότρυπα, ενώ ταυτόχρονα τα δάκρυά της μετατρέπονται σε χείμαρρο που ξεπλένει τα πάντα στο πέρασμά του. Αυτό αποδεικνύεται ταυτόχρονα ευλογία και κατάρα γι' αυτήν. Μετά από αυτό, εντοπίζει το αντίδοτο για το φίλτρο«φάε με!», το οποίο έχει ως αποτέλεσμα να βιώνει θαυμαστή ανάπτυξη. Η Αλίκη έχει άλλο ένα ξέσπασμα κλάματος και στη συνέχεια αρχίζει να κολυμπάει στην αναβλύζουσα λίμνη των δικών της δακρύων. Τότε ο λαγός την πλησιάζει για δεύτερη φορά και της ζητάει τα γάντια του γιατί θα αργήσει για το τσάι με τη δούκισσα. Αυτή είναι η δεύτερη φορά που συναντιούνται. Μετά από αυτό, η Αλίκη επεκτείνεται σε τεράστιες διαστάσεις μέσα στο σπίτι του κουνελιού, καταστρέφοντας το στην πορεία και κάνοντας το κουνέλι να το βάλει στα πόδια από φόβο για άλλη μια φορά. Δεν θα αργήσει, βέβαια, μέχρι να ανακαλύψει το αντίδοτο του φίλτρου και, ως αποτέλεσμα, να επιστρέψει σε ένα μέγεθος που να ανταποκρίνεται περισσότερο στο αρχικό της σώμα. Συνεχίζει και πάλι τα ταξίδια της μέσα στο μαγεμένο δάσος, και τότε είναι που συναντά τον σαρανταποδαρούσα, ο οποίος φουσκώνει ένα γιγαντιαίο μανιτάρι. Μετά από αυτό, η Αλίκη αρχίζει να αμφιβάλλει για την ίδια της την ύπαρξη. Τότε η σαρανταποδαρούσα την ταΐζει λίγο από το μανιτάρι και τη διαβεβαιώνει ότι θα επιστρέψει στην προηγούμενη κατάστασή της αφού το καταναλώσει. Μετά από αυτό, η Αλίκη επιστρέφει στον κανονικό της εαυτό και συνεχίζει την εξερεύνηση του δάσους. Προσκαλείται στο τσάι πάρτι του Τρελοκαπελά και της τρελοπαρέας του, όπου απογοητεύεται από τα απελπιστικά αινίγματα των άλλων καλεσμένων και στη συνέχεια κάνει έναν μονόλογο στον εαυτό της για το ότι ήταν το πιο γελοίο τσάι πάρτι στο οποίο είχε προσκληθεί ποτέ. Δεν αργεί να τα παρατήσει από αγανάκτηση και να φύγει προς αναζήτηση νέων εμπειριών βαθιά μέσα στη Χώρα των Θαυμάτων. Τότε, μπαίνει στο παλάτι της Βασίλισσας του Κυπέλλου της Βασίλισσας, όπου συναντά και πάλι το Λευκό Κουνέλι, εκτός από τον Βασιλιά και τη Βασίλισσα που δεν έχει ανακαλυφθεί ακόμα από κανέναν. Λαμβάνει μια πρόσκληση να παίξει κρίκετ με το βασιλικό ζεύγος και έρχεται και πάλι αντιμέτωπη με τη γάτα που ανήκε στη Δούκισσα πριν φυλακιστεί. Η Αλίκη απειλείται με τη θανατική ποινή επειδή έχει το θάρρος των πεποιθήσεών της, όταν καλείται ως μάρτυρας στην υπόθεση της κλοπής των γλυκών της βασίλισσας στο παλάτι, όπου βρίσκεται μπλεγμένη. Η Αλίκη διασώζεται την τελευταία στιγμή αφού ξυπνά από το όνειρο της και επιστρέφει στην πραγματικότητα την ώρα που οι διώκτες της είναι έτοιμοι να την προλάβουν.

Οι βασικοί χαρακτήρες της «Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων»

Η Αλίκη.

Η βασική πρωταγωνίστρια, η οποία διαθέτει ζωνρή φαντασία και απολαμβάνει κάθε ευκαιρία για να επιδείξει την τεράστια ευφυΐα της. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι μερικές φορές μπορεί να δώσει

λάθος εντύπωση στους ανθρώπους που συναντά στη Χώρα των Θαυμάτων, στην πραγματικότητα είναι ένα συμπαθητικό και καλομαθημένο άτομο. Μια περιγραφή της Αλίκης, που δόθηκε από τον ίδιο τον συγγραφέα, έχει ως εξής: «Είναι γλυκιά. Έχει ευγενική φύση. Τόσο καλή όσο ένας σκύλος Ενσταλάζει εμπιστοσύνη στους άλλους και είναι πάντα έτοιμη να ηγηθεί, όσο τρελά κι αν γίνονται τα πράγματα. Πιστεύει απίστευτα στα άτομα που έχουν την ικανότητα να ονειρεύονται.»

Γάτα του Τσεσάιρ.

Έχει ένα μόνιμο συνοφρύωμα στο πρόσωπό της και μπορεί να υλοποιείται και να εξαφανίζεται κατά βούληση. Είναι το μόνο ζωντανό πλάσμα που δίνει σημασία σε όσα έχει να πει η Αλίκη. Της μαθαίνει τους νόμους της Χώρας των Θαυμάτων βάζοντάς την να κάνει παρατηρήσεις για το περιβάλλον. Μερικές φορές, ακόμη και μετά την εξαφάνισή της, η εντύπωση του μορφασμού παραμένει. Είναι υπεύθυνος για την εκφορά μερικών από τις πιο σημαντικές ατάκες της αφήγησης, οι οποίες εξακολουθούν να αναφέρονται συχνά στη σύγχρονη εποχή. Στις ατάκες αυτές περιλαμβάνονται οι εξής: «Αν δεν ξέρεις πού θέλεις να καταλήξεις, οποιοσδήποτε δρόμος κι αν πάρεις θα σε οδηγήσει εκεί», «Η φαντασία είναι το μόνο όπλο ενάντια στην πραγματικότητα» και «Είμαι τρελός, είσαι τρελός, είμαστε όλοι τρελοί εδώ».

Ο τρελοκαπελάς.

Συμμετέχει σε αυτή την παραφροσύνη που είναι το κόμμα του τσαγιού. Είναι εξαιρετικά αγενής και εμπλέκει την Αλίκη σε επίμονο ανταγωνισμό. Καθώς όμως το ταξίδι συνεχίζεται, παρατηρούμε μια νέα πλευρά του, στην οποία εμφανίζεται πιο ανήσυχος και φοβισμένος.

Η Βασίλισσα του Κόκκινου.

Κυβερνά τη Χώρα των Θαυμάτων. Η συμπεριφορά της είναι επιθετική και όταν αισθάνεται ότι απειλείται, καταφεύγει στη σωματική βία. Όλοι τη φοβούνται επειδή είναι τόσο δικτατορική και έχει τη δική της αίσθηση δικαιοσύνης ή μάλλον δεν έχει καθόλου αίσθηση δικαιοσύνης.

Ο άσπρος λαγός.

Είναι το πρώτο πρόσωπο που συναντά η Αλίκη και είναι αυτός που την οδηγεί στην κουνελότρυπα. Έχει ανήσυχη διάθεση και είναι μονίμως βιαστικός. Έχει αυτοπεποίθηση και υπακούει στις οδηγίες που του δίνει η Κόκκινη Βασίλισσα. Κατά τη διάρκεια της αφήγησης, παρέχει στην Αλίκη ακούσια βοήθεια.

Η κάμπια.

Την βλέπουμε να καπνίζει ναργιλέ, ενώ κάθεται στην κορυφή ενός μανιταριού. Έχει σοβαρή συμπεριφορά και δεν είναι το πιο φιλικό άτομο. Εξηγεί στην Αλίκη ότι τρώγοντας από τον μύκητα

θα μπορέσει να μεταμορφώσει την εμφάνισή της. Στην πραγματικότητα, την καθοδηγεί για το πώς να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει όσο βρίσκεται στη Χώρα των Θαυμάτων.

Το «ολικό» της ιστορίας της Αλίκης στο πέρασμα του χρόνου

Η Αλίκη στο θέατρο.

1886

Alice in Wonderland (μιούζικαλ)→ Γραμμένο από τους Henry Savile Clarke (βιβλίο και στίχοι), Walter Slaughter (μουσική) και Aubrey Hopwood (στίχοι), και βασισμένο στα έργα του Lewis Carroll «Οι περιπέτειες της Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων» (1865) και «Μέσα από τον καθρέφτη» (1871) Το 1886 έκανε το ντεμπούτο του στις παραστατικές τέχνες στο Prince of Wales Theatre στο West End.

1979

Alice in Wonderland (όπερα)→ Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων είναι μια διασκευή των βιβλίων του Λιούις Κάρολ Οι περιπέτειες της Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων (1865) και Μέσα από τον καθρέφτη (1871) που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά ως όπερα το 2007. Είναι η πρώτη όπερα που συνέθεσε ο Κορεάτης συνθέτης Unsuk Chin, ο οποίος συνεργάστηκε επίσης με τον Ασιατικο-αμερικανό θεατρικό συγγραφέα David Henry Hwang για τη συγγραφή του αγγλικού λιμπρέτου. Στις 30 Ιουνίου 2007 παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο κοινό.

But Never Jam Today (μιούζικαλ)→ Το -Never Jam Today ήταν ένα μιούζικαλ που έκανε πρεμιέρα το 1979. Οι Bert Keyes και Bob Larimer ήταν υπεύθυνοι για τη σύνθεση της μουσικής, ενώ ο Larimer έγραψε επίσης τους στίχους και συνεργάστηκε με τη Vinnette Carroll στο σενάριο.

2008

Through the Looking Glass (όπερα)→ Η Όπερα της Βικτώριας και το Malthouse Theatre, σε συνεργασία με την Opera Australia, ήταν εκείνοι που αποφάσισαν να αναθέσουν το έργο. στο Merlyn Theatre στις 20 Μαΐου 2008, η παραγωγή έκανε το ντεμπούτο της (Malthouse Theatre). Η διάρκεια της παράστασης αγγίζει τα εβδομήντα λεπτά.

2011

Alice's Adventures in Wonderland (μπαλέτο)→ Οι περιπέτειες της Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων είναι ένα μπαλέτο τριών πράξεων με σενάριο γραμμένο από τον Νικόλας Ράιτ. Τη χορογραφία του υπογράφει ο Christopher Weldon. Έγινε παγκόσμια πρεμιέρα στις 28 Φεβρουαρίου 2011 και ήταν

παραγγελία τόσο του Royal Ballet, Covent Garden όσο και του Εθνικού Μπαλέτου του Καναδά. Η μουσική που συνέθεσε ο Joby Talbot είναι το πρώτο ολοκληρωμένο έργο (διάρκειας μίας ώρας και σαράντα λεπτών) για το Βασιλικό Μπαλέτο εδώ και είκοσι χρόνια. Επιπλέον, είναι το πρώτο μπαλέτο ιστορίας πλήρους διάρκειας που έχει παραγγείλει το Βασιλικό Μπαλέτο από το έτος 1995.

Wonderland (μιούζικαλ)→Το Wonderland είναι ένα μιούζικαλ που κάποτε ήταν γνωστό ως Wonderland: The New Alice Musical Adventure ή Wonderland: Alice. Οι Jack Murphy και Gregory Boyd είναι υπεύθυνοι για το σενάριο, ενώ οι Murphy και Frank Wildhorn είναι υπεύθυνοι για τους στίχους και τη μουσική, αντίστοιχα. Η πλοκή αυτής της επικαιροποιημένης διασκευής των βιβλίων του Λιούις Κάρολ «Οι περιπέτειες της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων» (1865) και «Μέσα από τον Καθρέφτη» (1871) διαδραματίζεται στη Νέα Υόρκη και επικεντρώνεται στη συγγραφέα Άλις Κόρνγουικλ και την κόρη της Χλόη, η οποία είναι 10 ετών. Μετά από μια σειρά αναγνώσεων και παραγωγών του μιούζικαλ στην Τάμπα της Φλόριντα και στο Χιούστον του Τέξας, η παράσταση έκανε το ντεμπούτο της στο Μπρόντγουεϊ στις 17 Απριλίου 2011 και έπαιξε μέχρι τις 15 Μαΐου 2011.

2013

Peter and Alice (θεατρικό έργο) →Ο Πέτρος και η Αλίκη είναι ένα θεατρικό έργο γραμμένο από τον Αμερικανό θεατρικό συγγραφέα Τζον Λόγκαν. Το έργο βασίζεται στη συνάντηση της 80χρονης Άλις Λίντελ και του 30χρονου τότε Πίτερ Λέβελιν Ντέιβις σε ένα βιβλιοπωλείο του Λονδίνου το 1932 κατά τη διάρκεια των εγκαινίων μιας έκθεσης του Λιούις Κάρολ. Τη σκηνοθεσία ανέλαβε ο Michael Grandage, ενώ οι Judi Dench και Ben Whishaw υποδύθηκαν τους ρόλους της Alice και του Peter, αντίστοιχα.

2015

Wonder.land (μιούζικαλ)→Το -Wonder.land είναι ένα μιούζικαλ που γράφτηκε από τη Moira Buffini και τον Damon Albarn, οι οποίοι ήταν επίσης υπεύθυνοι για τη μουσική. Το μιούζικαλ, το οποίο έκανε παγκόσμια πρεμιέρα τον Ιούλιο του 2015 στο Palace Theatre του Μάντσεστερ στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ του Μάντσεστερ, βασίστηκε στα μυθιστορήματα του Lewis Carroll, Alice's Adventures in Wonderland (1865) και Through the Looking-Glass (1871). Μετά το ντεμπούτο του στο Théâtre du Chatelet στο Παρίσι το 2016, το μιούζικαλ πήρε το δρόμο του για το Basileaux National Theatre στο Λονδίνο το Νοέμβριο του 2015, όπου παρέμεινε μέχρι τον πιο πρόσφατο σταθμό του το 2016.

2016

Alice's Adventures Under Ground (όπερα)→Το -Alice's Adventures Under Ground είναι μια μονόπρακτη όπερα που γράφτηκε το 2016 από τον Gerald Barry σε δικό του λιμπρέτο. Στις 22 Νοεμβρίου 2016, το έργο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά σε συναυλία στο Walt Disney Concert Hall στο Λος Άντζελες. Λίγες ημέρες αργότερα, η ίδια διανομή και ο μαέστρος Thomas Adès έδωσαν την ίδια παράσταση στο Barbican Center του Λονδίνου. Στις 3 Φεβρουαρίου 2020, το έργο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά επί σκηνής στη Βασιλική Όπερα. Ο Antony McDonald επέβλεψε την παράσταση, η οποία ήταν μια συνεργασία μεταξύ της Βασιλικής Όπερας, της Εθνικής Όπερας της Ιρλανδίας και της Εθνικής Όπερας των Κάτω Χωρών. Τη σκηνοθεσία της παραγωγής είχε επίσης ο McDonald. Μόνο επτά τραγουδιστές απαιτούνται για να ερμηνεύσουν και τους 54 ρόλους της όπερας.

2019

Alice by Heart (μιούζικαλ)→Είναι ένα μιούζικαλ το οποίο συνέθεσε ο Duncan Sheik, οι στίχοι γράφτηκαν από τον Steven Sater, ενώ η Jessie Nelson και ο Sater συνεργάστηκαν στο σενάριο. Το μιούζικαλ, το οποίο έκανε ντεμπούτο στο Βασιλικό Εθνικό Θέατρο του Λονδίνου το 2012, πήρε το όνομά του από το έργο του Lewis Carroll «Οι περιπέτειες της Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων», το οποίο εκδόθηκε το 1865.

Η Αλίκη στον κινηματογράφο.

1903

Το 1903, η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων μεταφέρθηκε για πρώτη φορά στη βιομηχανία κινηματογραφικών ταινιών. Μεταξύ της συγγραφής του βιβλίου και της παραγωγής του πέρασαν 37 χρόνια, και η χρονιά που γυρίστηκε ήταν η όγδοη χρονιά που υπήρχε ο κινηματογράφος. Η ταινία είναι η μεγαλύτερη σε διάρκεια παραγωγή που είχε γυριστεί μέχρι τότε στην Αγγλία, παρά το γεγονός ότι η διάρκειά της ήταν μόλις 12 λεπτά. Τόσο ο Percy Stow όσο και ο Cecil Hepworth, ο οποίος επίσης πρωταγωνίστησε στην ταινία και τη σκηνοθέτησε, ήταν υπεύθυνοι για τη σκηνοθεσία της. Υπάρχουν υπολείμματα της ταινίας συνολικής διάρκειας οκτώ λεπτών που έχουν διασωθεί.

1915

Η δεύτερη εκδοχή της ταινίας σκηνοθετήθηκε από τον W.W. Young και κυκλοφόρησε το 1915. Σε αυτήν πρωταγωνιστούσαν τόσο ο Young όσο και η Viola Savoy στο ρόλο της Alice. Αυτή τη φορά, το τελικό προϊόν είναι μια βωβή ταινία που έχει διάρκεια περίπου μία ώρα. Η δήλωση «οι δραστηριότητες που κάνουμε και τα πράγματα που βλέπουμε λίγο πριν κοιμηθούμε μπορεί να επηρεάσουν τη ροή των ονείρων μας» αποτέλεσε σημαντικό μέρος της κληρονομιάς του Young,

ακόμη και πέρα από την έκδοση της «Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων».

1933

Η ταινία προβλήθηκε σε προεπισκόπηση από την Paramount Pictures το 1933- η αρχική της διάρκεια ήταν ενενήντα (90) λεπτά- ωστόσο, όταν κυκλοφόρησε στον Τύπο, η διάρκεια είχε μειωθεί σε εβδομήντα επτά (77) λεπτά. Οι σκηνές διάρκειας δεκατριών λεπτών που αφαιρέθηκαν δεν έχουν διατηρηθεί.

1951

Η ταινία του Walt Disney «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων» είναι η πιο γνωστή διασκευή της ιστορίας, έχει διάρκεια περίπου 71 λεπτά και αποτελεί τη βάση για τη νοητική μας εικόνα του χαρακτήρα. Η πρώτη κίολας προβολή της ταινίας «Η χώρα των θαυμάτων» πραγματοποιήθηκε το 1951 και αμέσως μεταδόθηκε σε όλο τον κόσμο. Αναγνωρίζεται ευρέως ως η πιο πολυσυζητημένη ταινία της Disney και μια από τις πιο επιτυχημένες συνολικά παραγωγές της.

1966 Ο Alex Lovy είναι ο σκηνοθέτης της τηλεοπτικής προσαρμογής της Αλίκης στη Χώρα των

Θαυμάτων.

1966 Ταινία κινουμένων σχεδίων βασισμένη στο κλασικό μυθιστόρημα Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων.

1972 Ο William Sterling, είναι ο σκηνοθέτης της κινηματογραφικής μεταφοράς του βιβλίου του Λιούις Κάρολ «Οι περιπέτειες της Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων».

1983 Fushigi no Kuni no Arisu - Ιαπωνική τηλεοπτική σειρά anime.

1985 Ο Harry Harris είναι ο σκηνοθέτης της τηλεοπτικής προσαρμογής της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων.

Η κινηματογραφική εκδοχή του θεατρικού έργου Αλίκη (1988) του Jan vankamajer ήταν μια ελεύθερη διασκευή του θεατρικού έργου.

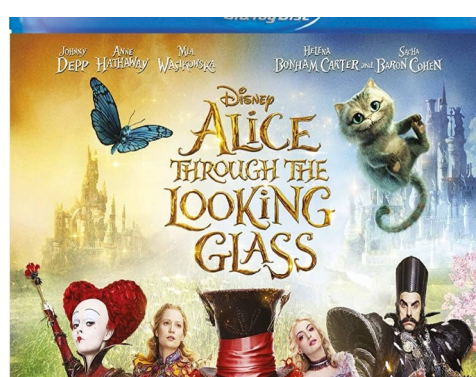
1999 Ο Nick Willing διετέλεσε σκηνοθέτης για την τηλεοπτική ταινία Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων.

2010

Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων είναι μια αμερικανική ταινία σκοτεινής φαντασίας παραγωγής του 2010 σε σκηνοθεσία Tim Burton και σενάριο της Lindan Woolverton. Η ταινία είναι η συνέχεια της ομώνυμης ταινίας της Disney του 1951, η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων ακολουθεί την Alice Kingsley, μια δεκαεπτάχρονη που της λένε ότι μπορεί να επαναφέρει τη Λευκή Βασίλισσα στο θρόνο της, με τη βοήθεια του Τρελοκαπελά. Είναι η μόνη που μπορεί να σκοτώσει τον Jabberwocky, ένα πλάσμα που μοιάζει με δράκο, το οποίο ελέγχεται από την Κόκκινη Βασίλισσα και τρομοκρατεί τους κατοίκους της Underland. Σε αυτή την κατάσταση, ο Καπελάς και η Αλίκη μάχονται ενάντια στην Κόκκινη Βασίλισσα για να προστατεύσουν τον κόσμο.

2016

Η ταινία «Η Αλίκη μέσα από τον καθρέφτη» πρόκειται για τη συνέχεια της ταινίας «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων» (2010). Στην ταινία, η Αλίκη είναι πλέον 22 ετών όταν ανακαλύπτει έναν μαγικό καθρέφτη που τη μεταφέρει πίσω στη Χώρα των Θαυμάτων. Εκεί, ανακαλύπτει ότι ο Τρελός Καπελάς φέρεται ακόμα πιο τρελά απ' ό,τι συνήθως και θέλει να μάθει την αλήθεια για την οικογένειά του. Μετά από αυτό, η Αλίκη χρησιμοποιεί τη «Χρονοσφαίρα» για να ταξιδέψει στο χρόνο, όπου συναντά φίλους και εχθρούς σε διάφορα στάδια της ζωής τους και ξεκινά έναν αγώνα δρόμου ενάντια στο χρόνο για να σώσει τον Τρελοκαπελά.

Η Αλίκη μέσα από την ζωγραφική.

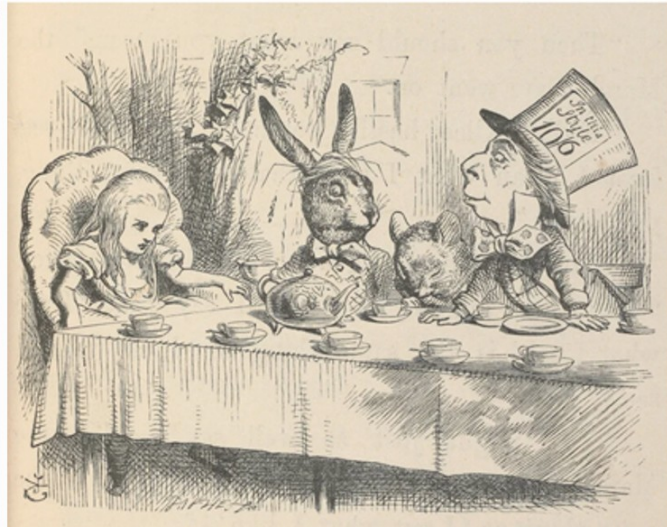
Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων έχει αποτελέσει αντικείμενο έμπνευσης για πάρα πολλούς ζωγράφους. Ειδικότερα μερικά από αυτά είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας και να λειτουργήσουν ως ερέθισμα για προβληματισμό και δημιουργία.

Μερικά έργα είναι τα εξής:

Με την ευκαιρία των τεσσάρων γενεθλίων της γκαλερί Dorothy Circus, η Nicoletta Ceccoli επανασυστήνεται στη σύγχρονη ιταλική καλλιτεχνική σκηνή με μια ατομική έκθεση με τίτλο "Incubi Celesti", η οποία αποτελεί φόρο τιμής στην Αλίκη του Lewis Carroll.

29-10-2010

!Στην

αριστερή εικόνα παρουσιάζεται η Πρωτότυπη εικονογράφιση από τον John Tenniel, 1865 και στα δεξιά η πρωτότυπη εικονογράφιση της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων, 1967.

Η έκθεση «Alice: curiouser and curiouser» καλύπτει 158 χρόνια από την πρώτη έκδοση της «Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων» στον κινηματογράφο, τις παραστάσεις, τη μόδα, την τέχνη, τη μουσική και τη φωτογραφία, καθώς και 300 χρόνια ιστορίας της «Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων». Πρόκειται για την πρώτη έκθεση που διερευνά την πολιτική και πολιτιστική επιρροή της Αλίκης, καθώς και τη διαρκή έμπνευση που παρείχε στους κορυφαίους δημιουργούς της. Η έκθεση αναδεικνύει τα χειρόγραφα του Lewis Carroll, τον John Tenniel, τον Ralph Steadman, τις εικονογραφήσεις της Disney, τα σκηνικά κοστούμια, τη μόδα της Iris van Herpen, τις φωτογραφίες των Tim Walker και Annie Leibovitz και πολλά άλλα. Ο Σαλβαδόρ Νταλί και οι Beatles παρουσιάζονται επίσης στην έκθεση.

Οι συνθήκες της εποχής μπορούν να κατανοηθούν χάρη στις εικόνες που έχουν αποκαλυφθεί, καθώς και στις ταινίες, τη μόδα και άλλα τέτοια πράγματα, τα οποία καλύπτουν τα πάντα, από τη βικτοριανή πολιτική μέχρι την εφεύρεση του καλειδοσκοπίου. Το 1951 παρουσιάστηκε στον Walt Disney μια εκδοχή της Αλίκης που είχε διασκευαστεί. Η παραγωγή της Αλίκης στα στούντιο της Walt Disney μπορεί να συνοψιστεί σε τέσσερις κατηγορίες: τις οθόνες, τα κινούμενα σχέδια, το σενάριο και τα κοστούμια. Τα μυθιστορήματα της Αλίκης που ήταν δημοφιλή εκείνη την περίοδο ήταν η «Χώρα των Θαυμάτων» και το «AIDS» και θεωρήθηκε ότι αντικατοπτρίζουν τη μεταστροφή στη σκέψη για τις γυναίκες και την κοινωνία εκείνη την εποχή. Το έκθεμα ρίχνει φως στην πραγματική φύση της Αλίκης. Η φανταστική φιγούρα της Αλίκης δεν βασίζεται σε καμία έμπνευση από την πραγματική ζωή. Δίνει την εντύπωση ότι είναι μια ισχυρή και αυτοδύναμη κυρία που κατά βάθος είναι πιο επαναστατική απ' ό,τι συνειδητοποιεί. Η σύγχρονη Αλίκη έχει επαναπροσδιοριστεί και επανασχεδιαστεί σε διάφορα έργα τέχνης, επιστημονικής έρευνας και

πολιτιστικής παραγωγής. Από τη Βασιλική Όπερα μέχρι τα σχέδια μόδας της Iris van Herpen και το φωτογραφικό έργο του Tim Walker, περιελάμβανε μορφές μέσων και μια επεξήγηση Προκειμένου να διερευνηθεί ένας μεγάλος αριθμός διαφορετικών ιδεών σχεδιασμού, η Little Sims και μια σειρά άλλων δημιουργικών ατόμων παρενέβησαν για να τις διερευνήσουν και να τις παρουσιάσουν στους παρευρισκόμενους στην έκθεση της Αλίκης.

Το θέατρο και ο κινηματογράφος δεν είναι τα μόνα μέρη όπου η Alice αναγνωρίζεται για το έργο της. Στο πλαίσιο της ιστορίας «η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων» υπάρχει διαθέσιμο άφθονο υλικό όπου δεν μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα φωτογραφικό υλικό στο οποίο γυναίκες από όλο τον κόσμο έχουν μεταμορφωθεί σε Αλίκη με σκοπό να δημιουργήσουν φωτογραφίες με θέμα τη χώρα των θαυμάτων. Στην «Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων», ο Σαλβαδόρ Νταλί εικονογράφησε κάθε κεφάλαιο του βιβλίου με συνολικά 12 εικόνες. Κυκλοφόρησε ένα βιντεοπαιχνίδι με τίτλο Alice in Wonderland από το Gameboy, το οποίο βασίζεται στα κινούμενα σχέδια της Disney. Στο τραγούδι της «Wonderland», η Taylor Swift συλλογίζεται τη γάτα του Τσέσαϊρ και τις διαφορετικές λαγότρυπες. Υπάρχει επίσης μια νευρολογική διαταραχή που ονομάζεται Σύνδρομο της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων, η οποία κάνει τους ανθρώπους να αντιλαμβάνονται το μέγεθος των αντικειμένων ως μεγαλύτερο από ό,τι είναι στην πραγματικότητα.

Η Αλίκη και η απήχηση της στο σήμερα

Για ποιο λόγο «Η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων» συνεχίζει να αντηχεί και να βρίσκεται στις πιο δημοφιλείς και πιο γνωστές ιστορίες ακόμα και στον εικοστό πρώτο αιώνα (21ο) παρά την τεράστια ποικιλία ιστοριών. Είναι γεγονός ότι το κείμενο μπορεί να ερμηνευτεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους λόγω του γεγονότος ότι το βιβλίο είναι γεμάτο αινίγματα,

κρυπτογραφήματα και αινίγματα. Οι ενήλικες είναι σε θέση να κατανοήσουν την εφευρετικότητα και τις σκοτεινές προεκτάσεις του χιούμορ παρά το γεγονός ότι τα παιδιά βρίσκουν ξεκαρδιστικά τα ανόητα αστεία και το ασεβές χιούμορ.

Ο Κάρολ είχε ένα ιδιαίτερο ταλέντο στο να αναπλάθει τον κόσμο της παιδικής ηλικίας, γεγονός που ωθούσε τη φαντασία των ανθρώπων στα όριά της και έκανε τους μεγάλους να βιώσουν ξανά τη χαρά του να είσαι παιδί. Η ιδέα του να ξεφύγεις από τη μονοτονία της καθημερινότητας και να μπεις σε έναν κόσμο γεμάτο παραλογισμό και σάτιρα είναι ελκυστική για ανθρώπους από όλα τα κοινωνικά στρώματα. Στη Χώρα των Θαυμάτων, οι κανόνες της πραγματικότητας δεν ισχύουν, επομένως υπάρχουν πολλά περιθώρια εξερεύνησης. Η Αλίκη, αν και είναι παιδί, είναι σοφότερη και πιο κακομαθημένη από πολλούς ενήλικες, κάτι που αποτελεί παραλογισμό δεδομένης της προνομιάς ανατροφής της. Η Αλίκη είναι σε θέση να βγάλει την τάξη από το χάος.

Οι χαρακτήρες είναι τόσο αξέχαστοι που έχουν γίνει από μόνοι τους αστερία, όπως το αγκωμένο λαγουδάκι που πάντα αργεί, ο τρελός καπελάς, η παρορμητική βασίλισσα της καρδιάς και το ιδιόρρυθμο κορίτσι που βρίσκεται στο επίκεντρο όλων. Ο πρωταγωνιστής δεν είναι ο συμβατικός άνδρας της δράσης, αλλά μια καθημερινή γυναίκα που είναι στοχαστική και φιλική, αλλά δεν φοβάται να πει αυτό που έχει στο μυαλό της. Η εκπαιδευτική διαδικασία δεν μπορεί να αξιοποιήσει αυτή την εκδοχή της, αφού την παρουσιάζει ως μια προσωπικότητα βαθύτερη και πιο περίπλοκη από ό,τι στις ταινίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Προτεινόμενες δραστηριότητες Δημιουργικές Γραφής στο νηπιαγωγείο και στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού. Προχωρώντας στο πιο ευφάνταστο μέρος αυτού του σχεδίου, παρουσιάζεται ένας κατάλογος με μια ποικιλία δραστηριοτήτων που έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν ως διδακτικό υλικό τόσο στο νηπιαγωγείο στο πλαίσιο των οργανωμένων δραστηριοτήτων όσο και στο δημοτικό σχολείο κατά τη διδασκαλία στο πλαίσιο της Δημιουργικής γραφής. Τα παιδιά διαφόρων ηλικιών μπορούν να μάθουν να επικοινωνούν μεταξύ τους και με μαθητές διαφόρων ηλικιών στην τάξη και στο διάδρομο μέσω της χρήσης αυτών των δραστηριοτήτων. Στις παρακάτω δραστηριότητες η δημιουργική γραφή προσεγγίζεται διαθεματικά και κυρίως με τη βοήθεια των Τ.Π.Ε όπως αναφέρεται και στο Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών(2021). Μέσα από το πλαίσιο των δραστηριοτήτων, θα εισαχθούν στη διαδικασία παραγωγής λόγου και κυρίως προφορικού, καθώς επίσης τα παιδιά θα ενθαρρυνθούν να συνεργαστούν μεταξύ τους, προκειμένου να εργαστούν από κοινού για την επίτευξη των στόχων των δραστηριοτήτων, ενώ ταυτόχρονα θα συμβάλουν στη δημιουργία μιας ατμόσφαιρας στην τάξη που θα αποδέχεται ο ένας τον άλλον και θα ενθαρρύνει τη συνεργασία. Εξαιτίας αυτού, οι εκπαιδευτικές και μαθησιακές διαδικασίες αποκτούν παιδοκεντρικό χαρακτήρα έναντι του δασκαλοκεντρικού και τα παιδιά λαμβάνουν τη γνώση πολύ πιο άμεσα και ευχάριστα. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη πρώτου ξεκινήσει μια εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή να δοθεί προτεραιότητα στο παιδί και στο πώς μπορεί να επιτευχθεί η μάθηση με τρόπο εύκολο και ευχάριστο. Οι δραστηριότητες είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να διατηρούν τη διαθεματικότητα, καθώς το μάθημα διδάσκεται με τη βοήθεια άλλων κλάδων, όπως οι «τέχνες», οι «ΤΠΕ» κ.ο.κ.

Οι πρώτες τέσσερις δραστηριότητες που παρουσιάζονται προτείνεται να είναι διαδοχικές ώστε να αξιοποιούνται τα έργα των παιδιών και να ανακυκλώνονται ώστε να κατανοήσουν τα συστατικά στοιχεία μίας ιστορίας.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1η

Τίτλος: «Η ιστορία της Αλίκης με την πινελιά μας.

Χρόνος: 3 διδακτικές δραστηριότητες¹.

Στόχοι:

¹ Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

1. Να αναφέρουν, να αναδιηγηθούν και να εντοπίσουν τους ήρωες της ιστορίας και τα γεγονότα (πλοκή) που διαδραματίστηκαν.
2. Να προσθέσουν νέα στοιχεία και χαρακτήρες στην ιστορία.
3. Να εκφράσουν τις ιδέες τους στην ολομέλεια και να συνεργαστούν μεταξύ τους για την δημιουργία ενός ενιαίου αποτελέσματος.

Περιγραφή: Η νηπιαγωγός «φέρνει» στην παρεούλα το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο «Η Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων». Αφού το διαβάσει με αφηγηματικό και παραστατικό τρόπο στα παιδιά, η ολομέλεια συζητά και η νηπιαγωγός παραθέτει ορισμένες «ανοικτές» ερωτήσεις κατανόησης.

- Ποιος/οι πιστεύετε ότι είναι οι ήρωες της ιστορίας;
- Τι συνέβη στην Αλίκη;
- Με ποιον τρόπο έφτασε στην χώρα των θαυμάτων;
- Ποιους συνάντησε στον δρόμο της;

Οι ιδέες των παιδιών μπορεί να είναι ότι είναι δεν είναι η Αλίκη η πρωταγωνίστρια της ιστορίας και πρωταγωνιστής είναι ο λαγός ή ακόμη ότι τα ίδια τα παιδιά είναι οι πρωταγωνιστές / οι ήρωες

- Η Αλίκη μπορεί να χάθηκε στο δάσος όπως η κοκκίνοσκουφίτσα και να ψάχνει να βρει τον σπίτι της και να βρέθηκε κάπως έτσι στη χώρα των θαυμάτων
- Η Αλίκη ακολούθησε έναν λαγό και αυτό την οδήγησε στη χώρα των θαυμάτων

Αφού ολοκληρώσουν την συζήτηση, η νηπιαγωγός θέτει το εξής ερώτημα

»Ποιους ήρωες θέλετε να βάλουμε στη ιστορία;»

Τα παιδιά μπορούν να προσθέσουν όσους και οποίους ήρωες θέλουν από τους κλασικούς αγαπημένους ήρωες ίσως και ήρωες που θα δημιουργήσουν τα ίδια.

- Ποια θα είναι τα χαρακτηριστικά τους;
- »Τι θα κάνουν στην ιστορία;» «Ποιος ο ρόλος τους;»

Τα παιδιά παραθέτουν τις ιδέες τους και η/ο νηπιαγωγός καταγράφει στον πίνακα.

Αφού λοιπόν τα παιδιά έχουν αποφασίσει ότι θα προσθέσουν τον X ήρωα με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Ήρθε η ώρα να φτιάξουν μια εκδοχή της ιστορίας «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων» με τη συμμετοχή του ήρωα X. (π.χ. Η Αλίκη μπορεί να μην είναι μόνη της από την αρχή της ιστορίας. Μπορεί να την ακολουθεί σε όλο τον δρόμο ο λαγός ή ο γάτος ή η αδερφή της.)

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Από την συγκεκριμένη δραστηριότητα επιδιώκεται τα παιδιά να εκφράσουν τις ιδέες τους και να συνεργαστούν ομαδικά. Ειδικότερα, μετά την ανάγνωση του παραμυθιού, τη συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο αλλά και την ενσωμάτωση νέων χαρακτήρων στην ιστορία, αναμένεται τα παιδιά να αποφασίσουν τον αριθμό των ηρώων, τα χαρακτηριστικά τους αλλά και τον ρόλο τους στην ιστορία. Στη συνέχεια, τα παιδιά θα αποφασίσουν τον τρόπο με τον οποίο θα αναπαραστήσουν την νέα εκδοχή της ιστορίας. Ας υποθέσουμε ότι τα παιδιά θέλουν να ζωγραφίσουν τις σκηνές της ιστορίας και στο τέλος να της ενώσουν σαν παραμύθι. Τα παιδιά θα αποφασίσουν: σε πόσες σκηνές θα χωριστεί η ιστορία, τις ομάδες, ποιες σκηνές θα ζωγραφίσουν, τα υλικά που θα χρειαστούν και τα απαραίτητα στοιχεία της κάθε σκηνής. Στη συνέχεια θα χωριστούν στις ομάδες που αποφάσισαν ανάλογα με τη σκηνή την οποία θα ασχοληθούν (π.χ να ζωγραφίσουν το πως φαντάζονται την αυλή της βασίλισσας Κούπας ή ακόμη και να δώσουν μια εντελώς διαφορετική εμφάνιση στη Αλίκη (π.χ. από ξανθιά μελαχρινή). Έπειτα η/ο εκπαιδευτικός συλλέγει τις σκηνές και τις ενώνει υπάρχει επίσης η δυνατότητα η/ο εκπαιδευτικός να συμπληρώσει τα λεκτικά κείμενα ιστορίας του κάθε κομματιού ώστε να μπορούν να διαβάσουν ξανά το παραμύθι όπως το έχουν διαμορφώσει τα παιδιά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2η

Τίτλος: «Πώς πάει παρακάτω;»

Χρόνος: 3 διδακτικές δραστηριότητες².

Στόχοι:

1. Να κατανοήσουν τα στοιχεία της ιστορίας.
2. Να αναδιηγηθούν και να αναδιατυπώσουν την ιστορία αλλάζοντας τα στοιχεία της.
3. Να χωριστούν σε ομάδες και να παραλλάξουν την ιστορία.
4. Να εκφράσουν τις ιδέες τους στην κάθε ομάδα και να συνεργαστούν μεταξύ τους για την δημιουργία ενός ενιαίου αποτελέσματος.

Περιγραφή: Αφού διαβάσει και συζητήσει την ιστορία της προηγούμενης ημέρας, ο/η νηπιαγωγός αφαιρεί μερικές από τις σελίδες από το ντοσιέ και παρουσιάζει την ιστορία στα παιδιά άλλη μια φορά την επόμενη ημέρα προκειμένου να θυμηθούν την ιστορία αλλά και να παρατηρήσουν την έλλειψη στην ιστορία. Όταν φτάσει στο σημείο της ιστορίας που λείπει, ζητά από τα παιδιά τις ιδέες τους για το πώς μπορεί να συνεχιστεί η ιστορία. Οι μαθητές του νηπιαγωγείου μοιράζονται

2 Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

τις σκέψεις και τις ιδέες τους με τη/τον δασκάλα/ο, η/ο οποία/ος τις σημειώνει και αργότερα τις χρησιμοποιεί για να κατηγοριοποιήσει τους μαθητές σε διαφορετικές ομάδες με βάση τις έννοιες που συζητήσαν. Τις θέτουν σε εφαρμογή αξιοποιώντας ποικίλα μέσα και υλικά που επιλέγουν τα ίδια τα παιδιά και στη συνέχεια παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους στην ολομέλεια. Εκεί, κάθε ομάδα θα συζητήσει μεταξύ τους για τα συναισθήματα που τους προκαλεί το έργο των συμμαθητών τους αλλά και στη συνέχεια θα εκφράσουν στην ολομέλεια τη γνώμη τους και θα της συζητήσουν αναμεταξύ τους μέσω της διαδικασίας του διαλόγου.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Από την συγκεκριμένη δραστηριότητα επιδιώκεται τα παιδιά να εκφράσουν τις ιδέες τους και να συνεργαστούν ομαδικά. Θα αναπτύξουν την δημιουργικότητα τους μέσω των παραλλαγών, θα οξύνουν την κριτική τους σκέψη αφού θα κληθούν να σχολιάσουν τις διαφορετικές εκδοχές των ομάδων. Η κάθε ομάδα θα έχει διαφορετική συνέχεια ώστε να μην συγκλίνουν και να υπάρχει ποικιλία. Για παράδειγμα ας υποθέσουμε ότι η ιστορία τελειώνει με την σκηνή που η Αλίκη πίνει τσάι. Τα παιδιά εξελίσσουν την ιστορία λέγοντας ότι η Αλίκη κάνει παρέα με τον τρελοκαπελά και τον λαγό και οι τρεις τους φεύγουν από το πάρτι και πηγαίνουν για μπάνιο σε μία σοκολατένια λίμνη. Αναμένεται τα παιδιά να κατασκευάζουν την συνέχεια π.χ. πλαστελίνη και έπειτα να την παρουσιάσουν στην ολομέλεια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3η

Τίτλος:«Η Αλίκη σε ebook»

Χρόνος: 5 διδακτικές δραστηριότητες³.

Στόχοι:

1. Να εντοπίσουν τα στοιχεία μίας ιστορίας, και να αναπτύξουν το λεξιλόγιο τους με τους όρους : ΠΛΟΚΗ,ΣΚΗΝΙΚΑ,ΗΡΩΕΣ,ΑΦΗΓΗΣΗ-ΔΙΑΛΟΓΟΙ.
2. Να κατανοήσουν τα παιδιά τα συστατικά στοιχεία και τα στάδια δημιουργίας ενός ψηφιακού βιβλίου (ebook).
3. Να καθορίσουν συνεργατικά τον αριθμό των ηρώων και να αποφασίσουν τα χαρακτηριστικά τους.

³ Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

4. Να χρησιμοποιούν τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και να δημιουργούν ένα ψηφιακό βιβλίο μέσω αυτού.

Περιγραφή: Σε αυτή τη δραστηριότητα, τα παιδιά θα συγκεντρώσουν τις ζωγραφιές που έχουν κάνει στις προηγούμενες δραστηριότητες προκειμένου να δημιουργήσουν ένα ψηφιακό βιβλίο με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού (ebook). Οι μαθητές θα επιλέξουν μία από τις εκδοχές που δημιούργησαν (αυτή που έλαβε τα πιο θετικά σχόλια και άρεσε στην πλειοψηφία των παιδιών) και στη συνέχεια με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού θα «σαρώσουν» τις σκηνές του παραμυθιού με την βοήθεια ενός εκτυπωτή και θα τις «εισάγουν» στον υπολογιστή. Θα «εισάγουν» πρώτα τις εικόνες στην εφαρμογή με τη βοήθεια του canva και στη συνέχεια θα προσθέσουν την αφήγηση και τους διαλόγους της ιστορίας.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Από αυτή τη δραστηριότητα επιδιώκεται τα παιδιά να αξιοποιήσουν τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και τις δυνατότητες του προκειμένου να δημιουργήσουν ένα ψηφιακό βιβλίο. Αφού «σκανάρουν» τις ζωγραφιές τους και τις εισάγουν στο πρόγραμμα πάλι με την βοήθεια του εκπαιδευτικού καλούνται να αναλάβουν τον ρόλο του αφηγητή και των πρωταγωνιστών ώστε να ηχογραφήσουν τα λόγια τους και να τα προσθέσουν στις εικόνες ως ηχητική περιγραφή. Αποτέλεσμα αυτού θα είναι μία εκσυγχρονισμένη διασκευή της ιστορίας δίνοντας παράλληλα και την δική τους «χροιά».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4η

Τίτλος: «Η αφίσα μας»

Χρόνος: 2 διδακτικές δραστηριότητες⁴.

Στόχοι:

1. Να κατανοούν τι δείχνει και τι εννοεί μία εικόνα.
2. Να παρατηρούν οπτικά στοιχεία και να δημιουργούν μία ιστορία.
3. Να «ενώνουν» τα στοιχεία και να καταλήγουν σε ένα συμπέρασμα.
4. Να δημιουργούν την αφίσα μίας ιστορίας.

Περιγραφή: Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει στα παιδιά την αφίσα της ταινίας «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων» από το 2010 και εξηγεί ότι η αφίσα αυτή απεικονίζει την ιστορία που γνωρίζουν οι

⁴ Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

μαθητές αφού είναι η κλασική ιστορία που μελετούσαν έως τώρα. Τα παιδιά δίνουν την απαραίτητη προσοχή, παρατηρούν και αναπτύσσουν συνδέσεις μεταξύ των διαφόρων ηρώων, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι ο λευκός λαγός είναι ο βιαστικός λαγός που πάντα έτρεχε. Στη συνέχεια, τους δείχνει πώς συνεχίζεται η ιστορία «Η Αλίκη μέσα από τον καθρέφτη» προβάλλοντας την αφίσα για την κινηματογραφική εκδοχή της ιστορίας το 2016. Σε αυτό το σενάριο, τα παιδιά θα προσπαθήσουν να αντιστοιχίσουν εκ νέου τους ήρωες της ιστορίας από το πρώτο μέρος, ενώ παράλληλα θα προσπαθήσουν να προσδιορίσουν τη γενική κατεύθυνση στην οποία θα κινηθεί η ιστορία. Στη συνέχεια, μπορούν τα παιδιά να χωριστούν σε ομάδες και να φτιάξουν υποψήφιες αφίσες για το ebook που δημιούργησαν είτε κάθε παιδί θα σχεδιάσει ένα εξώφυλλο για το δικό του ψηφιακό βιβλίο και θα δημιουργήσει μια αφίσα για αυτό.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

Τα παιδιά αναμένεται να «αφεθούν» ελεύθερα και να φανταστούν μία ιστορία έχοντας μόνο τους ήρωες που βλέπουν στις αφίσες π.χ. ο τρελοκαπελάς βρίσκεται στο κέντρο άρα μπορεί να είναι ο πρωταγωνιστής, η βασίλισσα μπορεί να κυνηγάει το λαγό επειδή αργεί στα ραντεβού τους και η Αλίκη να πηγαίνει στην χώρα των θαυμάτων για να ντύσει τον γάτο ώστε να πάει στο πάρτι των διδύμων. Στη συνέχεια αφού εκφράσουν τις απόψεις τους η/ο νηπιαγωγός θα τονίσει την

σημαντικότητα μίας αφίσας και πόσα στοιχεία μπορούν να πάρουν από αυτή. Επομένως για να βοηθήσουν τους αναγνώστες του ψηφιακού τους βιβλίου θα φτιάξουν και την δική τους αφίσα.

Αν υποθέσουμε ότι τα παιδιά θέλουν να φτιάξουν την αφίσα τους με την βοήθεια του υπολογιστή, θα σκανάρουν τις φιγούρες που θέλουν, θα τις εισάγουν στο πρόγραμμα canva και θα τις ενώσουν ως αυτοκόλλητα. Θα ολοκληρώσουν και θα συζητήσουν για την εμπειρία τους.

Η πέμπτη και η έκτη δραστηριότητες θα μπορούσαν επίσης να είναι διαδοχικές.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5η

Τίτλος:«Η Αλίκη ως comic»

Χρόνος: 5-6 διδακτικές δραστηριότητες⁵.

Στόχοι:

1. Να χωριστούν σε ομάδες και να κατασκευάσουν τις σκηνές του comic και τα στοιχεία που το συνθέτουν (ήρωες και σκηνικά)
2. Να ταξινομήσουν και να απαριθμήσουν της σκηνές του comic.
3. Να διαμορφώσουν τους διαλόγους του comic.
4. Να οργανώσουν τις«υποχρεώσεις» της κάθε ομάδας και να συνθέσουν ομαδικά την σκηνή που έχουν αναλάβει π.χ.με την μέθοδο του κολάζ.
5. Να αφηγηθούν την εμπειρία τους και τα συναισθήματα που προκλήθηκαν από την διαδικασία υλοποίησης του comic .

Περιγραφή: Ο εκπαιδευτικός στην συγκεκριμένη δραστηριότητα θα προσεγγίσει τα παιδιά με ένα comic που υπάρχει μέσα στην αίθουσα και ιδανικότερα ένα comic το οποίο τα παιδιά έχουν έρθει σε επαφή είτε μέσω του ελεύθερου παιχνιδιού είτε μέσω κάποιας παλαιότερης δραστηριότητας. Πριν ξεκινήσουν να δημιουργούν το δικό τους comic είναι σημαντικό να αναφερθούν τα συστατικά του στοιχεία, η δομή του, οι χαρακτήρες, οι τρόποι αφήγησης της ιστορίας αλλά και οι διάλογοι. Στη συνέχεια θέτει στα παιδιά την εξής ερώτηση«Πως θα μπορούσαμε εμείς να φτιάξουμε την δική μας εκδοχή; Συζητούν και ο/η νηπιαγωγός καταγράφει τις ιδέες τους και παίρνουν την τελική απόφαση που αφορά τις σκηνές τις ιστορίας, τα υλικά τα οποία θα χρειαστούν και θα αποφασίσουν την αφήγηση και τους διαλόγους. Αν υποθέσουμε ότι τα παιδιά επιλέγουν την ιστορία που τροποποίησαν και σε αυτή την εκδοχή η Αλίκη κάνει παρέα με τον τρελοκαπελά και τον λαγό και οι τρεις τους φεύγουν από το πάρτι και πηγαίνουν για μπάνιο σε μία σοκολατένια λίμνη.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

⁵ Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

Τα αποτελέσματα που αναμένεται να προκύψουν από αυτή την δραστηριότητα είναι τα παιδιά να αναγνωρίζουν την δομή ενός comic και να είναι σε θέση να κάνουν το δικό τους ομαδοσυνεργατικά με την αποκλειστική επιλογή των υλικών αλλά κυρίως την δημιουργία των σκηνών που απαιτεί η ιστορία τους. Επιπλέον μέσα από την συγκεκριμένη δραστηριότητα αναμένεται τα παιδιά να είναι σε θέση να αντιληφθούν πόσες φιγούρες από το κάθε τι χρειάζονται, δηλαδή η ιστορία τους αποτελείται από οκτώ σκηνές και η Αλίκη συμμετέχει σε όλες. Επομένως τα παιδιά θα πρέπει να δημιουργήσουν οκτώ ίδιες φιγούρες της Αλίκης. Μετά το πέρας της δραστηριότητας τα παιδιά θα διαβάσουν το comic τους και στην ολομέλεια θα μιλήσουν για τα προβλήματα που αντιμετώπισαν και τα συναισθήματα που τους προκλήθηκαν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6η

Τίτλος: «Η Αλίκη ως animation»

Χρόνος: 5-6 διδακτικές δραστηριότητες⁶.

Στόχοι:

1. Να παραθέσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τα animation και την δημιουργία τους.
2. Να συναποφασίσουν τον τρόπο κατασκευής των ηρώων και για τα υλικά που θα αξιοποιήσουν.
3. Να διαμορφώσουν τους διαλόγους των ηρώων.
4. Να αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο η εικόνα αποκτά κίνηση.
5. Να κατανοήσουν τα παιδιά τα συστατικά στοιχεία και τα στάδια δημιουργίας ενός animation.
6. Να χωριστούν σε ομάδες και να κατασκευάσουν τους ήρωες και τα σκηνικά του animation .
7. Να τοποθετούν τους ήρωες και τα επιμέρους στοιχεία στο σκηνικό ανάλογα με την σκηνή της ιστορίας.
8. Να οργανώσουν τις «υποχρεώσεις» της κάθε ομάδας ως προς την δημιουργία του animation.
9. Να συνθέσουν τις σκηνές με την ολοκλήρωση των κατασκευών όλων των ομάδων.
10. Να αφηγηθούν την εμπειρία τους και τα συναισθήματα που προκλήθηκαν από την διαδικασία υλοποίησης του animation.

Περιγραφή: Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα η/ο νηπιαγωγός θα προσεγγίσει το θέμα στηριζόμενη στην καθημερινότητα των παιδιών, δηλαδή στο γεγονός ότι τα παιδιά βλέπουν

6 Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

παιδικά (animation). Αρχικά θα συζητήσουν για τα αγαπημένα τους παιδικά και η/ο εκπαιδευτικός θα καταγράψει τις απαντήσεις τους. Έπειτα θα δουν ποιο είναι το επικρατέστερο και είναι πολύ πιθανό τα παιδιά να θέλουν να δουν στην αίθουσα ένα επεισόδιο από το αγαπημένο τους παιδικό. Στη συνέχεια η/ο νηπιαγωγός με την βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή βρίσκουν ένα επεισόδιο μικρής διάρκειας και στην συνέχεια συζητούν με τα παιδιά την δομή του παιδικού. Γίνεται ο παραλληλισμός με το comic και με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού βρίσκουν τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. Στη συνέχεια πρέπει να γίνει αντιληπτό από τα παιδιά η μεταφορά από την εικόνα στην κίνηση επομένως ήρθε η ώρα τα παιδιά να φτιάξουν ένα θαυματοτρόπιο⁷. Αφού αντιληφθούν την μετατροπή αυτή ήρθε η ώρα να μετατρέψουν το comic σε animation. Με οδηγό το comic τα παιδιά επιλέγουν υλικά και κατασκευάζουν τους ήρωες και τα σκηνικά. Στη συνέχεια θα «στήσουν» το τρίποδο και την κάμερα και θα λάβουν τις φωτογραφίες ώστε με την βοήθεια του εκπαιδευτικού και ενός προγράμματος να δημιουργήσουν το δικό τους animation.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

Από την δημιουργία του animation επιδιώκεται τα παιδιά να αντιληφθούν την διαδικασία παραγωγής του και τα υλικά τα οποία χρειάζονται. Αν υποθέσουμε ότι τα παιδιά επιλέγουν το τρισδιάστατο σκηνικό τους να είναι από μακετόχαρτο και τα δένδρα στην χώρα των θαυμάτων να είναι από χαρτόνι αλλά οι ήρωες όπως η Αλίκη, ο λαγός και ο τρελοκαπελάς να είναι από πλαστελίνη τα παιδιά θα αναμένεται να φτιάξουν τις φιγούρες των ηρώων από πλαστελίνη και μάλιστα σε τρισδιάστατη μορφή αφού θα πρέπει να στέκονται. Αφού ολοκληρώσουν το σκηνικό και τους ήρωες, τα τοποθετούν στις κατάλληλες θέσεις. Στήνουν το τρίποδο (διότι απαιτείται σταθερή γωνία λήψης) και την κάμερα και ξεκινούν να κινούν τις φιγούρες βήμα-βήμα αναπαριστώντας μία- μία την κάθε σκηνή του comic. Στην συνέχεια «εισάγουν» στον ηλεκτρονικό υπολογιστή τις εικόνες, τις απαριθμούν με την σειρά και τέλος τις «βάζουν» στο πρόγραμμα (ενδεικτικά το πρόγραμμα *muvizu*⁸). Στη συνέχεια αναμένεται να ηχογραφήσουν την αφήγηση και τους διαλόγους με την βοήθεια ηχητικού καταγραφέα και να τις βάλουν και αυτές στο πρόγραμμα

7 Ας ταξιδέψουμε πίσω στο χρόνο, περίπου δύο αιώνες πριν, στο Λονδίνο. Ο Άγγλος γιατρός John Ayrton Paris (1785-1856) παρουσίασε το 1825 στο Βασιλικό Κολέγιο Ιατρών το θαυματοτρόπιο, ένα «μηχανικό οπτικό παιχνίδι». Ο John Paris ήλπιζε να αποδείξει μια βασική αρχή της φυσιολογίας της όρασης που είχε προτείνει ο P.M. Roget μόλις λίγα χρόνια πριν. Άλλοι υποστηρίζουν ότι το θαυματοτρόπιο εφευρέθηκε από τον Άγγλο γεωλόγο William Henry Fitton (1780-1861) μετά από μια ιδέα του αστρονόμου, μαθηματικού και φωτογράφου John Herschel (1792-1871). Σχεδίασε ένα κλουβί στη μία πλευρά ενός χάρτινου δίσκου και έναν παπαγάλο στην άλλη. Τύλιξε δύο χοντρές κλωστές γύρω από τη διάμετρο του δίσκου, τον οποίο κρατούσε στα χέρια του. Το αποτέλεσμα ήταν απίστευτο όταν ο δίσκος περιστρεφόταν γρήγορα. Στο κλουβί εμφανίστηκε ο παπαγάλος! Έκτοτε, ο «Τροχός των Θαυμάτων» έχει συμπεριληφθεί στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε διάφορες εκδοχές.

8 <http://www.muvizu.com/>

στα κατάλληλα σημεία (ηχογραφούν τα λόγια της αφήγηση και των διαλόγων από το comic). Διαλέγουν και μουσική για το ηχητικό υπόβαθρο και ολοκληρώνουν το αποτέλεσμα. Επιστρέφουν στην ολομέλεια, συζητούν για την εμπειρία τους και επιλέγουν να δουν το δικό τους παιδικό.

Σε αυτή την δραστηριότητα τα παιδιά μπορεί να επιλέξουν να κάνουν το δικό τους κινηματογράφο. Οπότε θα πρέπει να αναδιοργανώσουν τον χώρο με την βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, να φτιάξουν τα εισιτήρια και ειδικότερα να μετατρέψουν την αίθουσα διδασκαλίας σε κινηματογράφο. Με αυτήν κίνηση η εμπειρία τους θα γίνει μοναδική και τα παιδιά θα έχουν ολοκληρώσει το ταξίδι της εικόνας έως τον κινηματογράφο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 7η

Τίτλος: «Ας γίνουμε καλλιτέχνες»

Χρόνος: 3 διδακτικές δραστηριότητες⁹.

Στόχοι:

1. Να παρατηρούν έργα τέχνης και με βάση τα στοιχεία τους να δημιουργούν μία πιθανή πλοκή.
2. Να εκφράζουν τα συναισθήματα που τους δημιουργούνται από τα έργα τέχνης.
3. Να δημιουργούν τον δικό τους πίνακα με βάση τα στοιχεία μίας ιστορίας.

Περιγραφή:

Η/Ο νηπιαγωγός παρουσιάζει στα παιδιά τον παραπάνω πίνακα, ενώ βρίσκονται στην ολομέλεια, ο οποίος υπάρχει ήδη μέσα στην αίθουσα στην μορφή παζλ. Τα παιδιά αρχικά εκφράζουν τα πρώτα συναισθήματα που τους δημιουργεί ο πίνακας αλλά και ποια ιστορία μπορεί να κρύβει. Στη συνέχεια τα παιδιά χωρίζονται σε μικρές ομάδες και συνεργατικά pláθουν τις ιστορίες που φαντάζονται πως κρύβονταν πίσω από τον πίνακα. Ο/Η νηπιαγωγός καταγράφει τις ιδέες της κάθε ομάδας. Τέλος όλες οι ομάδες επιστρέφουν στην ολομέλεια και η κάθε ομάδα αναφέρει την εκδοχή της. Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός αναφέρει στα παιδιά με ποιον τρόπο θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε το δικό μας έργο τέχνης; Ας υποθέσουμε ότι τα παιδιά έχουν δύο ιδέες και θα τις υλοποιήσουμε διαδοχικά. Αρχικά Τα παιδιά δημιουργούν με τη βοήθεια υλικών από τη γωνιά της μεταμφίεσης που έχουν επιλέξει τα ίδια, το σκηνικό του πίνακα. Τα παιδιά μεταμφιέζονται και ποζάρουν ως μοντέλα/ πρωταγωνιστές του πίνακα. Ο/Η νηπιαγωγός με την βοήθεια μίας κάμερας

9 Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

φωτογραφίζει τα παιδιά, εκτυπώνουν την φωτογραφία και την αναρτούν στην αίθουσα διδασκαλίας. Η δεύτερη ιδέα των παιδιών αφορά την δημιουργία ενός πίνακα από την κάθε ομάδα, ο οποίος θα αποτυπώνει με μεγαλύτερη σαφήνεια την εκδοχή της ιστορίας που εμπνεύστηκα από τον αρχικό πίνακα. Τα παιδιά γίνονται μικροί ζωγράφοι και ανά ένα καβαλέτο απασχολείται μίια ομάδα. Επιλέγουν τα χρώματα και ομαδοσυνεργατικά ζωγραφίζουν τον πίνακα. Αφού τελειώσουν η κάθε ομάδα δείχνει τον πίνακα της και μιλάει στην ολομέλεια για την εμπειρία της.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Από την δραστηριότητα που προκύπτει με την βοήθεια της τέχνης αναμένεται τα παιδιά να ενισχύσουν την καλλιτεχνική τους φύση και την δημιουργικότητα τους καθώς και τη φαντασία τους. Όπως επίσης επιδιώκεται τα παιδιά μέσω της παρατήρησης να συνθέτουν στοιχεία και μόνο με την βοήθεια την εικόνας να είναι ικανά να δημιουργούν μία ιστορία. Η συνεργασία των παιδιών για την δημιουργία ενός κοινού αποτελέσματος είναι αναπόσπαστο στοιχείο καθόλα την διάρκεια της ενασχόλησης τους με τις τέχνες. Τέλος αναμένεται τα παιδιά να πειραματιστούν με ποικίλα χρώματα αλλά και να δημιουργήσουν νέα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 8η

Τίτλος: «Ας δραματοποιήσουμε»

Χρόνος: 4 διδακτικές δραστηριότητες¹⁰.

Στόχοι:

1. Να οργανώσουν συνεργατικά κατάλληλα τον χώρο για την παράσταση.
2. Να αναπαραστήσουν μέσω δραματοποίησης την ιστορία.
3. Να μοιράζουν τους ρόλους των ηρώων μεταξύ τους.
4. Να αξιοποιούν αντικείμενα της αίθουσας για να ολοκληρώσουν την διαδικασία της δραματοποίησης.
5. Να αφηγηθούν την εμπειρία τους και τα συναισθήματα που προκλήθηκαν από την παράσταση που πραγματοποίησαν.

Περιγραφή: Μετά την ανάγνωση της ιστορίας τα παιδιά αποφασίζουν ότι θέλουν να δραματοποιήσουν την ιστορία και ο/η νηπιαγωγός προτείνει να την βιντεοσκοπήσουν κιάλας ώστε να την έχουν ενθύμιο. Ενώ είναι στην παρούσα η/ο εκπαιδευτικός ρωτά «Τι πιστεύετε ότι χρειαζόμαστε για κάνουμε την ιστορία της Αλίκης παράσταση;» (δραματοποίηση) και τα παιδιά απαντούν «Κοστούμια, ήρωες και τα σκηνικά της ιστορίας.» Τα παιδιά συζητούν μεταξύ τους

¹⁰ Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

χωρίζουν ρόλους και χωρίζονται σε ομάδες, που επιμελούνται τα σκηνικά τα είδη ρουχισμού και τους ρόλους των σκηνοθετών, της επιμέλειας κ.ά. Στήνουν τα σκηνικά, συλλέγουν όλα τα απαραίτητα ρούχα και καθορίζουν τα όρια της σκηνής με μία χαρτοταινία. Ο/Η νηπιαγωγός βοηθά όπου τα παιδιά δυσκολεύονται και λύνουν τις απορίες τους (π.χ Δηλαδή μετά τη γραμμή η κάμερα δεν θα μας βλέπει; Τα παιδιά δραματοποιούν, βιντεοσκοπούν και στη συνέχεια επιστρέφουν στην παρεούλα προκειμένου να συζητήσουν την εμπειρία τους και τα συναισθήματα που τους προκλήθηκαν από την όλη διαδικασία.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Από την συγκεκριμένη δραστηριότητα αναμένεται τα παιδιά να αυτοσχεδιάσουν μέσω του προφορικού λόγου και να διασκεδάσουν ενώ ταυτόχρονα θα οξύνουν την φαντασία τους και τη δημιουργικότητα τους. Θα οργανώσουν μία δραματοποίηση με γνώμονα μία ιστορία ή οποία μπορεί να τροποποιηθεί με βάση τα θέλω των παιδιών. Επίσης αναμένεται να επιλέξουν τα σκηνικά και τον ρουχισμό όπου κατά την επιλογή τους θα συνεργαστούν ομαδικά και θα συζητήσουν τυχόν διαφορές, ανησυχίες και προβληματισμούς.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι ευέλικτη και δημιουργική και είναι δυνατόν να ενσωματωθεί με πολλές από τις προτεινόμενες δραστηριότητες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 9η

Τίτλος:«Το κουκλοθέατρο της Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων.»

Χρόνος: 4 διδακτικές δραστηριότητες¹¹.

Στόχοι:

1. Να οργανώσουν συνεργατικά κατάλληλα τον χώρο του κουκλοθέατρου.
2. Να αναπαραστήσουν μέσω του κουκλοθέατρου την ιστορία.
3. Να μοιράζουν τους ρόλους των ηρώων μεταξύ τους.
4. Να κατασκευάσουν τις κούκλες του κουκλοθέατρου και να γνωρίζουν τον τρόπο χρήσης τους.
5. Να αφηγηθούν την εμπειρία τους και τα συναισθήματα που προκλήθηκαν από την παράσταση που πραγματοποίησαν.

Περιγραφή:Μετά την αφήγηση της ιστορίας (ή ακόμα και μετά την δημιουργία παραλλαγών, τις οποίες θα παίζουν οι ομάδες και θα υπάρξει μεγαλύτερη ποικιλία) τα παιδιά αποφασίζουν ότι

¹¹ Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

θέλουν να κάνουν κουκλοθέατρο την ιστορία της «Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων». Ενώ είναι στην παρεούλα η/ο εκπαιδευτικός ρωτά «Τι πιστεύετε ότι χρειαζόμαστε για κάνουμε την ιστορία της Αλίκης κουκλοθέατρο;» και τα παιδιά απαντούν «τις κούκλες και τα σκηνικά της ιστορίας.» Τα παιδιά συζητούν μεταξύ τους χωρίζουν ρόλους και χωρίζονται σε ομάδες, που επιμελούνται τα σκηνικά τις κούκλες και τους ρόλους του κάθε παιδιού. Επειδή το κουκλοθέατρο απαιτεί μικρό αριθμό παιδιών αποφασίζουν να το παίξουν όλες οι ομάδες από μία φορά (στην περίπτωση που η κάθε ομάδα θα κάνει και μία διαφορετική εκδοχή η κάθε ομάδα θα επιμεληθεί το δικό της κουκλοθέατρο και όχι συλλογικά για μία ίδια παράσταση που θα παιχτεί πολλές φορές). Στήνουν τα σκηνικά, συλλέγουν τις κούκλες και βάζουν τις καρέκλες σε σειρά ώστε να καθίσει το κινητό. Ο/Η νηπιαγωγός βοηθά όπου τα παιδιά δυσκολεύονται και έχει ρόλο υποστηρικτικό. Τα παιδιά παίζουν με τις κούκλες την ιστορία και το κοινό παρακολουθεί. Οι ομάδες και το κοινό εναλλάσσονται και στη συνέχεια επιστρέφουν στην παρεούλα προκειμένου να συζητήσουν την εμπειρία τους και τα συναισθήματα που τους προκλήθηκαν από την όλη διαδικασία.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Ως αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής τα παιδιά ενθαρρύνονται να αυτοσχεδιάζουν μέσω του προφορικού λόγου και να διασκεδάζουν, ενώ βελτιώνουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους. Θα οργανώσουν ένα κουκλοθέατρο με γνώμονα μία ιστορία ή οποία μπορεί να τροποποιηθεί με βάση τα θέλω των παιδιών. Επίσης αναμένεται να επιλέξουν τα σκηνικά και τα υλικά που θα χρειαστούν για να κατασκευάσουν τις κούκλες, όπου κατά την επιλογή τους θα συνεργαστούν ομαδικά και θα συζητήσουν τυχόν διαφορές, ανησυχίες και προβληματισμούς.

Η δραστηριότητα αυτή όπως και η προαναφερθείσα είναι ευέλικτη και δημιουργική και είναι δυνατόν να ενσωματωθεί με πολλές από τις προτεινόμενες δραστηριότητες.

Η τελευταία προτεινόμενη δραστηριότητα συστήνεται να συνδυαστεί ιδανικά με την δημιουργία animation αλλά και γενικότερα με μία δραστηριότητα έκφρασης όπως για παράδειγμα η παραλλαγή μίας ιστορίας, η προσθήκη νέων ηρώων, κ.ά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10η

Τίτλος: Alice's escape room

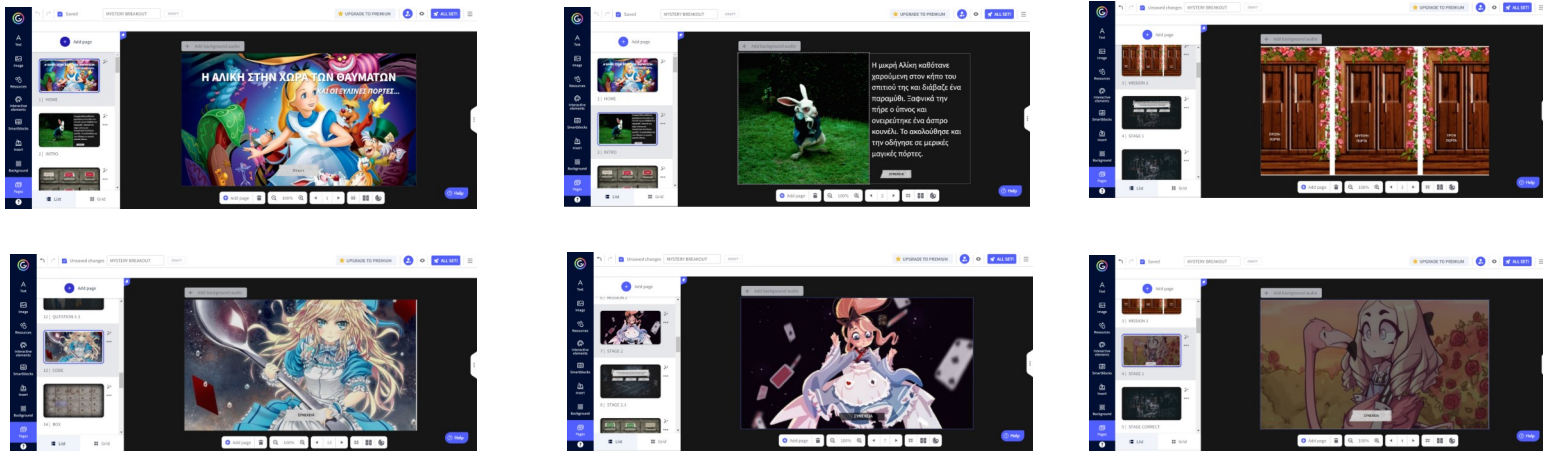
Χρόνος: 5 διδακτικές δραστηριότητες¹².

Στόχοι:

12 Διδακτική δραστηριότητα: Η διδακτική δραστηριότητα ισούται με 45' λεπτά.

1. Να προτείνουν τρόπους διασκευής της ιστορίας.
2. Να κατανοήσουν τα παιδιά τα συστατικά στοιχεία και τα στάδια δημιουργίας ενός ψηφιακού παιχνιδιού.
3. Να χωριστούν σε ομάδες και να κατασκευάσουν τις σκηνές του παιχνιδιού.
4. Να δημιουργήσουν ένα ενιαίο αποτέλεσμα με την χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Περιγραφή: Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα γίνεται ενεργή η χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Ειδικότερα τα παιδιά βρίσκονται στην παρεούλα και η/ο νηπιαγωγός συζητά για τα παιδικά και τα αντίστοιχα παιχνίδια που υπάρχουν. Αν υποθέσουμε ότι τα παιδιά αναφέρουν ότι το παιδικό που βλέπουν και έχουν «παίξει» την ιστορία του σε ηλεκτρονικό παιχνίδι είναι ο Ρατατούι. Η/Ο εκπαιδευτικός προτείνει στα παιδιά να φτιάξουν το δικό τους παιχνίδι το οποίο ως βασική ιδέα θα έχει την ιστορία «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων» με την βοήθεια ενός προγράμματος στον υπολογιστή (π.χ. Genial.ly). Στο συγκεκριμένο τα παιδιά θα δημιουργήσουν, βασισμένα στην κεντρική ιδέα της Αλίκης, διαφορετικές εκδοχές τις ιστορίας. Αν υποθέσουμε ότι τα παιδιά αποφασίζουν να ξεκινήσουν τις παραλλαγές από το σημείο που η Αλίκη βρίσκεται μπροστά από τις πόρτες και χωρίζονται σε τρεις διαφορετικές ομάδες, η κάθε ομάδα θα δημιουργήσει από μία εκδοχή. Αυτές τις εκδοχές αποφασίζουν ότι θα τις ζωγραφίσουν και θα τις «εισάγουν» στο πρόγραμμα.

Αν υποθέσουμε ότι η πρώτη ομάδα αποφασίζει ότι η θα φύγει από την χώρα των θαυμάτων και μόλις ανοίξει την πόρτα θα βρεθεί στην κουταλοχώρα και θα παίζει πινγκ πονγκ. Η δεύτερη ομάδα ότι πέφτει μέσα στην χώρα των τραπουλόχαρτων και κάνουν πάρτι κάτω από τα δένδρα και αντίστοιχα η τρίτη ότι η Αλίκη αντί για την γάτα συναντά ένα φλαμίνγκο, το οποίο την ταξιδεύει σε ολόκληρη την χώρα των θαυμάτων. Τα παιδιά θα συνεργαστούν αρχικά σε μικρές ομάδες για να σχεδιάσουν την κάθε εκδοχή ενώ στην συνέχεια θα συνεργασθούν όλοι μαζί για το τελικό

αποτέλεσμα. Αφού ολοκληρώσουν, τα παιδιά θα παρουσιάσουν την εκδοχή τους, θα παίξουν το παιχνίδι τους και θα σχολιάσουν την εμπειρία τους.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Από τι συγκεκριμένη δραστηριότητα τα παιδιά επιδιώκεται να οικειοποιηθούν με την τεχνολογία και να δουν ένα εύρος των δυνατοτήτων της. Επιπλέον η συνεργασία των παιδιών και έπειτα της ολομέλειας είναι έμμεσο αποτέλεσμα. Παρόλα αυτά επιδιώκεται η δημιουργία ενός ενιαίου ευφάνταστου αλλά ταυτόχρονα τεχνολογικού έργου που θα στηρίζεται στην έκφραση μίας διαφορετικής συνέχειας όπου τα παιδιά δημιουργούν με βάση την κεντρική ιδέα.

Οι δραστηριότητες είναι προτεινόμενες και δεν έχουν ενταχθεί σε πλαίσιο τάξης. Οι καταστάσεις είναι υποθετικές και υπάρχουν πολλές πιθανές εκδοχές. Επιπλέον συστήνεται άμεσα η διεκπεραίωση τους σε αίθουσα διδασκαλίας της προσχολικής ηλικίας ή και της πρώτης σχολικής ηλικίας (Α και Β δημοτικού) με τρόπο ευέλικτο, παιδοκεντρικό, δημιουργικό με διαθεματικό τρόπο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα παιδιά γοητεύονται έντονα από τις ηλεκτρονικές συσκευές και δίνουν μεγάλη προσοχή σε οτιδήποτε έχει να κάνει με προσωπικούς υπολογιστές, κινητές συσκευές ή κονσόλες παιχνιδιών. Τα παιδιά είναι από τη φύση τους περίεργα και πρόθυμα να πειραματιστούν με διάφορες μορφές ψηφιακών μέσων- ωστόσο, η νηπιαγωγός είναι υπεύθυνη να παρέχει στα παιδιά τις κατάλληλες ευκαιρίες και με τον κατάλληλο τρόπο ώστε να ικανοποιεί την περιέργεια των παιδιών και την επιθυμία τους να παίζουν με διάφορες μορφές τεχνολογικών μέσων, συνδυάζοντας έτσι τη μάθηση με το παιχνίδι. Τα παιδιά φτάνουν σε μεγαλύτερο επίπεδο ανάπτυξης όταν εμπλέκονται σε δραστηριότητες και πρακτικές που δεν συνδέονται παραδοσιακά με τη γλωσσική εκπαίδευση, όπως η δημιουργική γραφή και η χρήση της τεχνολογίας. Καλύπτει περισσότερα μαθησιακά κενά, ενώ παράλληλα τα προετοιμάζει αποτελεσματικότερα για τις βαθμίδες που ακολουθούν. Τα παιδιά έχουν επίσης τη δυνατότητα να εξασκούνται στο σπίτι χάρη στις νέες τεχνολογίες, οι οποίες τους δίνουν τη δυνατότητα να το κάνουν μέσω μιας ποικιλίας παιχνιδιών και δραστηριοτήτων που προέρχονται από λογισμικό το οποίο μπορεί είτε να μεταφορτωθεί στον υπολογιστή είτε να παιχτεί απευθείας μέσω του διαδικτύου. Επίσης, η δημιουργική γραφή ως πειθαρχία είναι πιο αποτελεσματική από την παραδοσιακή εκμάθηση γλωσσών, επειδή επιτρέπει στα παιδιά να αναπτύσσονται με τον δικό τους ρυθμό και όσο μπορούν (αναδυόμενη μάθηση), χωρίς να χρειάζεται να μάθουν συγκεκριμένα πράγματα από εξωτερικές πηγές και σε μια ποικιλία λογοτεχνικών ειδών. Αυτό καθιστά τον κλάδο της δημιουργικής γραφής πιο αποτελεσματικό από την παραδοσιακή εκμάθηση γλωσσών. Εξαιτίας αυτού, τα παιδιά είναι σε θέση να γίνουν ενεργοί συμμετέχοντες στη δική τους μαθησιακή διαδικασία, γεγονός που συμβάλλει επίσης στην κοινωνική τους ανάπτυξη. Αυτό είναι κάτι που είναι πολύ σημαντικό σε αυτό το στάδιο της ζωής των παιδιών, επειδή η προσωπικότητά τους μπορεί να διαμορφωθεί πιο εύκολα και γρήγορα από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη περίοδο της ζωής τους. Είναι σημαντικό να μην επιτρέπεται στα μικρά παιδιά να βαριούνται όταν διδάσκονται, και ένα πράγμα που τα μικρά παιδιά βρίσκουν σχεδόν πάντα ενδιαφέρον είναι η τεχνολογική εξέλιξη. Εξάλλου, η πλειοψηφία των σημερινών παιδιών είναι αρκετά συνηθισμένα σε αυτήν, επειδή έχει εξελιχθεί σε ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της καθημερινότητάς τους. βασιλεύει σε κάθε πτυχή της ζωής μας. Επιπλέον, οι νέες τεχνολογίες μπορούν να τροποποιηθούν ανάλογα με το επίπεδο του κάθε μαθητή, καθώς και με τη μέθοδο μάθησης που προτιμά και τον χρόνο που χρειάζεται. (ευκαιρίες για σχόλια) Επομένως, αφενός δεν υπάρχει άγχος και φόβος μήπως γίνει λάθος ή απορριφθεί, αφετέρου αυξάνεται σημαντικά η αποτελεσματικότητα και το εύρος της μάθησης. Όπως προαναφέρθηκε στα παραπάνω κεφάλαια η λογοτεχνία συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη των παιδιών και ειδικότερα οξύνει την φαντασία

τους, την δημιουργικότητα τους αλλά και την κριτική τους γνώμη. Βέβαια όπως «φαίνεται» στην συγκεκριμένη διπλωματική εργασία, η χρήση του κινηματογράφου συμβάλει και αυτός στην ανάπτυξη του παιδιού, καθώς σύμφωνα με εκπαιδευτικούς προσχολικής ηλικίας, αφού αποτελεί εργαλείο μέσω του οποίου προωθείται ένα πλήθος γνώσεων, είναι ένα μέσο που προσφέρει ψυχαγωγία και θέαμα, διευρύνει τους ορίζοντες του κοινού και καλλιεργεί κόσμους πολιτιστικής και κοινωνικής έκφρασης, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για την καλύτερη κατανόηση του κόσμου και τη συμμετοχή στη δημοκρατική και πολιτιστική ζωή. Η ενσωμάτωση του κινηματογράφου στο περιβάλλον ενός σχολείου βελτιώνει την εκπαιδευτική διαδικασία με την αξιοποίηση ενός σύγχρονου μέσου που έχει τη δυνατότητα να οξύνει την ικανότητα των μαθητών να αξιολογούν κριτικά και δημιουργικά ένα μεγάλο μέρος των οπτικοακουστικών προϊόντων, τα οποία αποτελούν βασικό συστατικό της καθημερινότητάς τους. Ο στόχος είναι να δοθούν ευκαιρίες και δυνατότητες στους μαθητές προσχολικής ηλικίας με σκοπό να μπορέσουν να εργαστούν με δική τους πρωτοβουλία, να εργαστούν σε ομάδες, να εξοικειωθούν με το κοινωνικό τους περιβάλλον και να μάθουν πώς να εργάζονται σε περιβάλλον ομάδων, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και συνείδηση, καθώς και διάφορες πτυχές του εαυτού τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bowes, Beata.«The enduring popularity of Alice in Wonderland.» Victorian opera . 4 Apr. 2019. www.victorianopera.com.au/behind-the-scenes/the-enduring-popularity-of-alice-in-wonderland.
- Mota, V. L. C., Santos, A. I., & Teixeira Da Silva, M. M. (2020). Children's books and literature from the perspectives of preschool and primary teachers. Journal of educational and social research, 1(10), 37-44. 10.36941/jesr-2020-0004
- Yelland, N. (2005). The future is now: A review of the literature on the use of computers in early childhood education (1994-2004). Research gate, Victoria university, 202-223. https://www.researchgate.net/publication/228637007_The_future_is_now_A_review_of_the_literature_on_the_use_of_computers_in_early_childhood_education_1994-2004
- Yeon, L. B. (2021, November 11). Alice in Wonderland. Design db. <https://www.designdb.com/?menuno=1283&bbsno=4363&siteno=15&act=view&ztag=r00ABXQAOTxjYWxsIHR5cGU9ImJvYXJkIiBubz0iOTkxIiBza2luPSJwaG90b19iYnNfMjAxOSI%2BPC9jYWxsPg%3D%3D#gsc.tab=0>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βουλγαράκη, Μαρία.«Lewis Carroll:Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων...» Will o Wisps, ο παραμυθένιος κήπος. 17 July 2017. www.willowisps.gr/main/lewis-carroll-/27/7/2017.
- Γαρδικιώτη, Β. (2019). Δημιουργική γραφή και εικαστικές τέχνες. Διδακτικές δοκιμές σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας σε. (7-17) Φλώρινα, πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας τμήμα νηπιαγωγών.
- Γρόσδος, Σταύρος. Εικόνα και δημιουργική γραφή:τα ζωγραφικά έργα, οι εικονογραφήσεις των λογοτεχνικών βιβλίων και οι εικόνες του κινηματογράφου ως ερεθίσματα δημιουργικής γραφής στο δημοτικό σχολείο.Μια διδακτική πρόταση. Αθήνα, Φλώρινα, 1ο διεθνές συνέδριο»δημιουργική γραφή», 2013, pp. 1-8.
- Γρόσδος, Σ. (2015). Μαθήματα δημιουργικής γραφής τι είναι και τι δεν είναι δημιουργική γραφή. (Vol. 90, 72-85) Παράθυρο στην εκπαίδευση του παιδιού.
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., & Μπασαγιάννη, Ε. (2002). Οδηγός νηπιαγωγού: Εκπαιδευτική σχεδιασμοί. Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης. (95-140) Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Δημητρίου, Α. (2020, September 8). Η νέα έκθεση του Victoria and Albert είναι αφιερωμένη στις περιπέτειες της Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων. Culture now.gr. <https://www.culturenow.gr/h-neakthesi-toy-victoria-and-albert-einai-afieromeni-stis-peripeteies-tis-alikis-sti-xora-ton-thaymaton/>

- Κεσίσογλου, Π. (2019). Μεταβολή των αντιλήψεων νηπιών και ενηλίκων εκπαιδευομένων για τη ρομποτική, μέσα από άτυπα προγράμματα συνεκπαίδευσης στη δημιουργική γραφή και ενηλίκων. (15-31) Θεσσαλονίκη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, σχολή κοινωνικών, ανθρωπιστικών επιστημών και τεχνών. Τμήμα εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής.
- Λιτσοπούλου, Α. (2017). Παιδική λογοτεχνία και διδασκαλία της με τη χρήση δραστηριοτήτων δημιουργικής γραφής και τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας. (7-25) Φλώρινα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας τμήμα νηπιαγωγών.
- Μάστορας, Ν. (2021, December 21). Νηπιαγωγοί: Οδηγός για το νέο πρόγραμμα σπουδών και το «ψηφιακό νηπιαγωγείο». Alfavita education. https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/366185_nipiagogoi-odigos-gia-neo-programma-spoydon-kai-psifiako-nipiagogeio
- Μπάρδα, Π. (2021). Η ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας μέσα από τη γλωσσική διδασκαλία και την δημιουργική γραφή από το νηπιαγωγείο έως την ΣΤ' Δημοτικού.. (15-21) Φλώρινα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, τμήμα νηπιαγωγών.
- Μπυρμπίλη, Μ., Κοντοπούλου, Μ., & Χριστοδούλου, Ι. (2014). Οδηγός εκπαιδευτικού για το πρόγραμμα σπουδών του Νηπιαγωγείου. Αθήνα, Υπουργείο Παιδείας και θρησκευμάτων.
- Μπυρμπίλη, Μ., & Γκλιάου, Ν, Εμπειρογνώμονες Εκπόνησης του Προγράμματος Σπουδών (2014). Πρόγραμμα σπουδών νηπιαγωγείου. (12-37) Αθήνα, Υπουργείο Παιδείας και θρησκευμάτων. Ινστιτούτο εκπαιδευτικής πολιτικής.
- Μοκίκα, Μ. (2022). Δημιουργική γραφή και εκπαίδευσης. Η δημιουργική γραφή στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών για την προσχολική ηλικία. Ελληνικό ανοικτό Πανεπιστήμιο, πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Παπαδάτος, Γ. (2019). Παιδικό βιβλίο και φιλαναγνωσία. Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις-δραστηριότητες. Εκδόσεις Πατάκης.
- Παπαντωνάκης, Γ. (2013). Θεωρίες λογοτεχνίας και ερμηνευτικές προσεγγίσεις κειμένων για παιδιά και νέους.. (6-10) Εκδόσεις Πατάκη.
- Παππάς, Φ., Κατσιγιάννης, Α., & Διαμαντοπούλου, Λ. (2015). Εισαγωγή στη νεοελληνική φιλολογία. (8-15) Αθήνα, εκδόσεις Κάλλιπος.
- Παρρά, Β. (2002). Αξιοποίηση των παιδικών λογοτεχνικών έργων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολη επιστημών Αγωγής, παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης, 29-107. 10.12681/eadd/19977
- Τσαρουχάς, Ν. Θ. (2020). Η δημιουργική γραφή στην εκπαίδευση: πεδία εφαρμογών, τρόποι δράσεων και σύγχρονες-καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές. Πανελλήνιο συνέδριο επιστημών εκπαίδευσης, 1(1), 137-143. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.3378>
- Φοή, Α. (2015, November 27). Η Αλική στη χώρα των θαυμάτων. Frapress. <https://frapress.gr/2015/11/i-aliki-sti-chora-ton-thavmaton/>

- Χατζή, Α. Μ. (2016). Η δημιουργική γραφή ως αντικείμενο. (3-16) Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης, Ρόδος.
- Χριστοφιδέλλη, Σ. (2016). Η παιδική λογοτεχνία και ο εγγραμματισμός στην προσχολική ηλικία. (2015th ed., Vol. 2, 1555-1566) Πανελλήνιο συνέδριο επιστημών εκπαίδευσης.
- Η δημιουργική γραφή στην προσχολική εκπαίδευση μέσω της δημιουργίας διαπολιτισμικού παραμυθιού. Κέρκυρα, 2ο διεθνές συνέδριο Δημιουργική Γραφή, 2015, pp. 158-172.
- Πρόγραμμα σπουδών και αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών(2002) . (580-590) Υπουργείο Παιδείας και θρησκευμάτων.
- Πρόγραμμα σπουδών νηπιαγωγείου (μέρος 2). 2nd ed., Υπουργείο Παιδείας και θρησκευμάτων., 2011, pp. 203-226.
- Πρόγραμμα σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση(2021). (08-90) Αθήνα, Ινστιτούτο εκπαιδευτικής πολιτικής.